

Suvestinė redakcija nuo 2006-11-10 iki 2007-11-17

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2004, Nr. [39-1280](#); Žin. 2004, Nr. [42-0](#), i. k. 103301MISAK00000659

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRO

Į S A K Y M A S

**DĖL MIŠKO ATKŪRIMO IR ĮVEISIMO NUOSTATŲ BEI MIŠKO ŽELDINIMO DARBŲ,
ŽELDINIŲ IR ŽELINIŲ APSKAITOS BEI VERTINIMO METODIKOS PATVIRTINIMO**

2003 m. gruodžio 18 d. Nr. 659

Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų (Žin., 1998, Nr. [84-2353](#); 2002, Nr. [20-766](#)) 6.40 ir 11.5 punktais,

1. T v i r t i n u:

1.1. Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatus (pridedama);

1.2. Miško želdinimo darbų, želdinių ir žėlinių apskaitos bei vertinimo metodiką (pridedama).

2. P r i p a ž į s t u netekusiais galios Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 m. spalio 25 d. įsakymą Nr. 459 „Dėl Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų“ (Žin., 2000, Nr. [103-3266](#)) bei Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 m. gruodžio 27 d. įsakymą Nr. 544 „Dėl Miško sodmenų, želdinių ir žėlinių apskaitos ir vertinimo metodikos patvirtinimo“ (Žin., 2001, Nr. [12-359](#)).

APLINKOS MINISTRAS

ARŪNAS KUNDROTAS

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2003 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. 659

MIŠKO ATKŪRIMO IR ĮVEISIMO NUOSTATAI**BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatai (toliau – Nuostatai) reglamentuoja tvarių ir produktyvių, daigiatikslės ir specialiosios paskirties miškų, atitinkančių šalies gyventojų ir ūkio poreikius, atkūrimą ir įveisimą, laikantis subalansuoto miško ūkio plėtros principų.

2. Nuostatai privalomi valstybinių miškų valdytojams ir naudotojams. Privačių miškų savininkams privalomi 5, 6, 7, 19, 31, 32, 37, 51, 53, 81 ir 90 punktai, kiti punktai yra rekomenduotini.

3. Pagrindinės Nuostatų sąvokos:

3.1. **aikštelė** – nedidelis (apie 0,3–0,5 m x 0,3–0,5 m) žemės plotelis, įdirbtas lygiai su žemės paviršiumi sėklų sėjimui arba medelių sodinimui (žemiau jos paviršiaus – **duobutė**, aukščiau – **kauburėlis**);

3.2. **dirvos riekė** – dirvos sluoksnis, plūgo atpjautas iš šono ir apačios, verstuvo pagalba iškeltas iš vagos, atverstas 180° kampu ir paguldytas šalia vagos ištisinės juostos pavidalu;

3.3. **juosta** – dviverstuviais, dviejų arba daugiau korpusų plūgais suartas ar kitais padargais įdirbtas, 0,5–2 m dirvos ruožas;

3.4. **miško kenkėjai** – organizmai (mikroorganizmai, bestuburiai arba stuburiniai gyvūnai), kenkiantys miško medžiams, mažinantys jų prieaugį, bloginantys jų kokybę bei sukeliantys nuostolius;

3.5. **medynų ir krūmynų pertvarkymas (rekonstrukcija)** – medynų ir krūmynų pertvarkymas į vertingesnius norimos paskirties ir rūšinės sudėties miško želdinius arba žėlinius kertant ir želdinant;

3.6. **miško atkūrimas** – miško žėlimas ir (arba) želdinimas sklypuose, kuriose prieš tai miškas augo;

3.7. **miško veisimas** – miško želdinimas sklypuose, kuriose prieš tai miškas neaugo;

3.8. **miško želdiniai** – žmogaus pasodinti arba pasėti miško medžiai ir krūmai, atkuriant arba įveisiant mišką (mišriu miško atkūrimo ir įveisimo būdu atkurtas arba įveistas miškas priskiriamas želdiniams, kai želdinti medeliai arba krūmai sudaro 50 % ir daugiau Nuostatuose nustatyto jų skaičiaus);

3.9. **miško želdinimas** – miško medžių ir krūmų sėklų sėjimas arba miško sodmenų sodinimas įveisiant arba atkuriant mišką;

3.10. **miško želdinių ir žėlinių papildymas** – tikslinių medžių rūšių sodinimas į išretėjusius miško želdinius arba nepakankamai atžėlusius miško žėlinius iki Nuostatuose nustatyto jų tankumo;

3.11. **miško žėlimas** – miško atsikūrimas arba įsiveisimas be žmogaus pagalbos arba taikant miško žėlimą skatinančias priemones;

3.12. **miško žėlimo skatinimas** – palankių sąlygų miško žėlimui sudarymas, taikant specialias ūkines priemones;

3.13. **miško žėliniai** – sužėlę miško medžiai ir krūmai, atsikuriant miškui arba apželiant mišku žemėms, kuriose prieš tai miško nebuvo (žėliniams priskiriamas miškas, kai savaiminukai sudaro daugiau kaip 50 % Nuostatuose nustatyto medelių skaičiaus);

3.14. **plantaciniai želdiniai** – specialios paskirties monoželdiniai;

3.15. **priedangos medžiai** – vykdant neplynus pagrindinius kirtimus sklype palikti geriausi, tolygiai išsidėstę tikslinių medžių rūšių medžiai, siekiant miško atžėlimo ir sudarant palankias sąlygas savaiminukams augti;

3.16. **sėkliniai medžiai** – atrinkti pagal selekcinčius požymius medžiai, skirti sėklų reprodukcijai, siekiant užtikrinti medynų atžėlimą;

3.17. **sėkliniai metai** – medžių gausaus derėjimo metai (kai gausiai dera daugiau kaip 70 % medyno medžių);

3.18. **sodmenų tipas** – sodmenų grupė pagal auginimo ir šaknų sistemų formavimo ypatumus (sodmenys su laisva, uždara, pakirsta šaknų sistema ir kt.);

3.19. **vaga** – po dirvos riekės išvertimo likęs juostos pavidalo dirvos įdubimas;

3.20. **volas** – ištisinės juostos pavidalo pakilimas, suformuotas permaišant viršutinius dirvos sluoksnius;

3.21. **želdavietė** – sklypas, skirtas miškui želdinti;

3.22. **želvietė** – sklypas, skirtas miškui želti.

4. Miškas želia arba želdinamas: visuose apaugusiuose mišku sklypuose, kuriuose vyksta natūralūs miško kartų kaitos procesai arba juose augančius medynus numatoma kirsti pagrindiniais, plynais sanitariniais ir rekonstrukciniais kirtimais, o taip pat neapaugusiose mišku žemėse ir ne miško žemėse, kuriose numatytas miško veisimas pagal Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytą tvarką:

4.1. kirtavietės, degavietės, aikštės ir kiti želdintini miško sklypai miško žemėje, taip pat numatyti apželdinti sklypai ne miško žemėje;

4.2. medynai, kuriuose numatyti pagrindiniai kirtimai arba jų pertvarkymas bei polajinis miško želdinimas.

5. Želdintinose kirtavietėse ir degavietėse dirbtiniu būdu miškas atkuriamas ne vėliau kaip per trejus metus, o paliekant želimui – ne vėliau kaip per ketverius metus po jų atsiradimo. Žuvę želdiniai ir žėliniai atkuriami ne vėliau kaip per dvejus metus. Miško atkūrimas vertinamas vadovaujantis Miško želdinimo darbų, želdinių ir žėlinių apskaitos bei vertinimo metodikos (Žin., 2004, Nr. 42) VI skyriaus „Miško atkūrimo vertinimas“ reikalavimais.

Punkto pakeitimai:

Nr. [D1-317](#), 2005-06-22, Žin., 2005, Nr. 80-2911 (2005-06-30), i. k. 105301MISAK00D1-317

6. Iškirsti ažuolynai, klevynai, liepynai ir pušynai, augę jiems tinkamose augavietėse, turi būti atkurti taip, kad želdiniuose ir žėliniuose vyrautų tos pačios medžių rūšys.

7. Miško savininkai, valdytojai ir naudotojai privalo laiku ir tinkamai atkurti mišką, miško želdinius ir žėlinius prižiūrėti ir saugoti nuo gaisrų, kenkėjų, ligų ir kitų neigiamų veiksnių.

II. MIŠKO ATKŪRIMO IR ĮVEISIMO BŪDAI

8. Yra tokie miško atkūrimo ir įveisimo būdai:

8.1. miško žėlimas (taikant žėlimą skatinančias priemones arba jų netaikant);

8.2. miško želdinimas;

8.3. mišrus – aukščiau išvardytų būdų derinys.

9. Parenkant miško atkūrimo ir įveisimo būdą, atsižvelgiama į tokius aplinkos veiksnius:

9.1. miško funkcinę paskirtį (ūkiniai, rekreaciniai, apsauginiai ir kt. paskirties miškai);

9.2. motininio medyno genetinę – selekcinę vertę;

9.3. edafinius ir fitocenotinius veiksnius (dirvožemio derlingumą, drėgmės režimą, reljefą, medyno sudėtį, struktūrą ir derėjimo laipsnį, traką, pomiškį, gyvąją ir negyvąją dangą, sklypo formą ir plotą);

9.4. zoocenotinius ir mikrobiocenotinius veiksnius (vabzdžių, puvinius sukeliančių grybų, žvėrių pakenkimo tikimybę);

9.5. antropogeninius veiksnius (oro ir dirvožemio užterštumą, dirvožemio suplūkimą ir kt.);

9.6. ekonominius veiksnius (miško atkūrimo ar įveisimo kainą, miško auginimo apyvartos trukmę ir kt.);

9.7. kitus veiksnius (želdaviečių ir želviečių būklę, valdytojo tikslus ir kt.).

10. Rezervatiniuose (I gr.) miškuose galimas tik miško žėlimas. Taip pat gali būti numatytas miško biocenozų atkūrimas pagal specialius projektus.

11. Ekosistemų apsaugos (II A gr.) miškuose pirmenybė teikiama miško želimui. Želdinti galima tik vietinės kilmės (geriausia to paties medyno) miško dauginamąją medžiagą. Kai kurių

rūšių draustiniuose galimos specialios miško želdinimo priemonės, numatytos šių draustinių nuostatuose.

12. Rekreaciniuose (II B gr.) miškuose galimi visi miško atkūrimo ir įveisimo būdai. Pasirenkamas tas, kuris labiausiai užtikrins želdinių ir želinių tvarumą ir atitiks rekreacinius poreikius.

13. Apsauginiuose (III gr.) miškuose pirmenybė teikiama želimui. Rezervatų apsauginių zonų miškuose galima želdinti tik vietinės kilmės (geriausia to paties medyno) miško dauginamąją medžiagą. Šios miškų grupės draustinių nuostatuose gali būti numatyti ir kitokie reikalavimai miško želimui ir želdinimui.

14. Ūkiniuose (IV gr.) miškuose galimi visi miško atkūrimo ir įveisimo būdai.

15. Miško atkūrimo būdas nustatomas prieš miško kirtimą. Kiekvienai želdavietei ir želvietei miško atkūrimo ir įveisimo būdas parenkamas individualiai, atsižvelgiant į 9 punkto reikalavimus. Valstybiniuose miškuose preliminariai tai atlieka miškotvarkos projektą rengiantis specialistas, jį gali patikslinti Miško želdinimo ir želimo projektą rengiantis specialistas. Privačios miško valdos vidinės miškotvarkos projekte turi būti suprojektuoti visi geriausiai augavietės sąlygas atitinkantys miško atkūrimo būdai, mišrinimo schemos ir tikslinės medžių rūšys. Miško želimas projektuojamas vadovaujantis Nuostatų 42–51 punktų reikalavimais.

Punkto pakeitimai:

Nr. [D1-317](#), 2005-06-22, *Žin.*, 2005, Nr. 80-2911 (2005-06-30), i. k. 105301MISAK00D1-317

III. MIŠKO ŽELDINIMO METODAI IR ŽELDAVIEČIŲ PARINKIMO TVARKA

16. Miškas želdinamas dviem metodais:

16.1. sėjant miško medžių bei krūmų sėklas;

16.2. sodinant sodmenis.

17. Želdavietės miško želdinimui parenkamos tokia eilės tvarka:

17.1. nesuvelėnėjusios kirtavietės, kuriose neatželia tikslinės medžių rūšys;

17.2. nesuvelėnėjusios kirtavietės, kuriose tikslinės medžių rūšys iš dalies atželia;

17.3. gaisravietės;

17.4. suvelėnėjusios kirtavietės, kuriose tikslinės medžių rūšys neatželia;

17.5. žuvusių želdinių ir želinių plotai;

17.6. eroduojamos žemės;

17.7. žemės ūkiui naudotos žemės;

17.8. želdintini plotai rekreacinės ar kitos specialios paskirties teritorijose ir t. t.

IV. ŽELDAVIETĖS PARUOŠIMAS

18. Paruošiant sklypą miškui želdinti, apmatuojama želdavietė ir, jei reikia, atliekami šie darbai:

18.1. nuleidžiamas paviršinis vanduo;

18.2. pašalinami nepageidaujami medžiai ir krūmai, jų atžalos ir ataugos;

18.3. taikomos kituose teisės aktuose numatytos priemonės miško kenkėjų ir grybinių ligų židiniams slopinti;

18.4. įrengiamos priešgaisrinės juostos arba barjerai.

V. DIRVOS RUOŠIMAS MIŠKO ŽELDINIAMS

19. Dirvos miško želdiniams ruošimo tikslas – sumažinti konkuruojančios augmenijos įtaką miško želdiniams ir pagerinti dirvos drėgmės režimą ir jos struktūrą. Dirva ruošiama minimaliai pažeidžiant ekosistemas, laikantis 4 priedo reikalavimų. Dirva ruošiama antroje vasaros pusėje arba rudenį. Sausose augavietėse dirva gali būti ruošiama pavasarį prieš miško sodinimą.

20. Dirva ruošiama ištisai arba iš dalies. Ištisai dirva ruošiama šiais būdais: ariant, frezuojant, kultivuojant, lėkščiuojant visą želdavietę arba želvietę. Iš dalies dirva ruošiama šiais

būdais: išariant vagas ar juostas, padarant aikšteles, duobutes, kauburėlius, supurenant dirvožemį volais.

21. Dirvos ruošimo būdas parenkamas atsižvelgiant į augavietės tipą, želdavietės būklę ir kilmę. Nusausintose želdavietėse ir želvietėse dirvos ruošimo būdas parenkamas atsižvelgiant į susiformavusias ar besiformuojančias augavietės sąlygas.

22. Ruošiant dirvą riekėmis, jos turi būti apverstos 180° kampu ir prigludusios prie dirvos paviršiaus. Vagų pertrūkiai neturi viršyti 20 % bendro jų ilgio. Šlaituose vagos, riekės, juostos orientuojamos horizontalių kryptimi. Laikinais užmirkstančiose augavietėse vagos ariamos nuolydžio kryptimi ir, esant galimybei, įvedamos į nusausinimo tinklą. Esant reikalui, ariamos specialios drenavimo vagos.

23. Ruošiant dirvą riekėmis arba kauburėliais mineralinių dirvožemių želdavietėse, žemės dirbimo gylis parenkamas toks, kad į riekės ar kauburėlio paviršių patektų iki 10 cm storio jaurinio ar iliuvinio dirvožemio sluoksnio, o ruošiant dirvą durpinuose dirvožemiuose, žemės dirbimo gylis pasirenkamas toks, kad į riekės arba kauburėlio paviršių patektų iki 10 cm storio mineralinio dirvožemio sluoksnis.

24. Ruošiant dirvą ištisai, arimo gylis turi būti ne mažesnis nei sodmenų šaknų ilgis.

25. Dirva želimui skatinti ruošiama prieš sėklų byrėjimą, ažuolo želimui – gilėms byrant arba išbyrėjus. Turi būti įdirbta ne mažiau kaip 20 % ploto, kuriame taikomos želimą skatinančios priemonės.

26. Užmirkusiose augavietėse dirva miško želdinimui ruošiama tik ją nusausinus.

27. Rekreatinės paskirties teritorijose dirva ruošiama lygiai su bendru jos paviršiumi, užmirkstančiose augavietėse prieš ruošimą dirva nusausinama. Kai nėra galimybės nusausinti, formuojami minimalaus aukščio kauburėliai arba volai.

28. Ruošiant dirvą miško želdiniam žemės ūkiui naudotuose plotuose, suplūktose dirvose atliekamas gilusis podirvio purenimas (40–60 cm).

29. Konkuruojančios augmenijos naikinimas cheminėmis priemonėmis, paruošiant sklypą miškui želdinti, gali būti taikomas kaip papildoma priemonė, ruošiant dirvą mechaniniu būdu.

VI. ŽELDINIŲ RŪŠINĖ SUDĖTIS, TANKUMAS IR IŠDĖSTYMAS

30. Miško želdinių sodinimo (sėjimo) tankumas ir išdėstymas priklauso nuo medžių rūšių biologinių savybių, augavietės sąlygų, želdinių tikslinės paskirties, sodmenų tipo, parametrų ir mišrinimo ypatumų. Nustatant želdinių pradinį tankumą, atsižvelgiama į esamą ir galintį atsirasti ir išlikti tikslinių medžių rūšių gyvybingų savaiminukų skaičių bei jų išsidėstymo pobūdį.

31. Dirbtiniu būdu atkuriant mišką, želdinių pradinis tankumas turi atitikti 5 priedo grafos „gerai“ reikalavimus.

32. Atkuriant mišką, tikslinės medžių rūšys parenkamos atsižvelgiant į augavietės sąlygas ir želdinių tikslinę paskirtį. Pirmenybė teikiama želdinių funkcijas geriausiai atitinkančioms medžių rūšims. Vyraujančios medžių rūšys želdiniuose ir žėliniuose turi atitikti 9–11 priedų reikalavimus, išskyrus atvejus, kai iškirsti baltalksnynai paliekami atželti.

Punkto pakeitimai:

Nr. [D1-508](#), 2006-11-02, Žin., 2006, Nr. 120-4572 (2006-11-09), i. k. 106301MISAK00D1-508

33. Atkuriant mišką, želdinių rūšinę sudėtį ir mišrinimo schemas rekomenduojama parinkti iš atitinkamos funkcinės paskirties miško želdinių tipų (6–8 priedai). Pirmenybė teikiama mišriems spygliuočių-lapuočių želdiniams.

34. Eglių želdiniai laikinai perteklingo drėkinimo ir drėgnesniuose dirvožemiuose sodinami mišrūs, išskyrus atvejus, kai sklype yra arba gali atsirasti ne mažiau kaip trečdalis pradinio želdinių tankumo tikslinių lapuočių medžių rūšių perspektyvių savaiminukų.

35. Vėjavartoms palankiose vietose sodinami mišrūs želdiniai, taip pat – priešvėjinės juostos iš vėjui atsparių medžių rūšių. Želdinių tankumas juostose turi mažėti palaukės kryptimi ir pamiškėje turi būti perpus mažesnis negu medynuose.

36. Priešgaisrinės juostos veisiamos laikantis teisės aktų nustatytų reikalavimų.

VII. MIŠKO SODINIMAS IR SĖJIMAS

37. Miško dauginamoji medžiaga, naudojama miškams atkurti ir įveisti, turi atitikti Miško dauginamosios medžiagos nuostatų reikalavimus (Žin., 2005, Nr. [5-115](#)). Mišką draudžiama želdinti eglės ir ąžuolo sėjinukais, jei jų šaknys auginimo metu nebuvo formuotos, bei spygliuočių ir ąžuolo savaiminukais. Kitų lapuočių medžių rūšių savaiminukais želdinti mišką galima tik gavus Miško genetinių išteklių, sėklų ir sodmenų tarnybos leidimą.

Punkto pakeitimai:

Nr. [D1-317](#), 2005-06-22, Žin., 2005, Nr. 80-2911 (2005-06-30), i. k. 105301MISAK00D1-317

38. Sodmenų matmenys ir tipas parenkami atsižvelgiant į želdinamo sklypo dirvožemio, fitocenotines ir antropogenines sąlygas.

39. Pirmenybė teikiama pavasariniam sodinimui ir sėjimui. Sodinama iki sodmenų pumpurų sprogimo pradžios. Naudojant sodmenis su apribota šaknų sistema, sodinti galima ir vėliau. Rudenį spygliuočiai sodinami susiformavus pumpurams ir sumedėjus stiebeliams, bet šaknims dar augant, o lapuočiai – tik pradėjus kristi lapams.

40. Sodmenys sodinami tokiu pat gyliu, koku jie prieš tai augo medelyne. Puriose ir sausose dirvose galima sodinti 2 cm giliau. Vienmečiai pušies sėjinukai sodinami iki pirmųjų spyglių.

41. Sodinimo ir sėjimo technologija, įrankiai ir mechanizmai pasirenkami, atsižvelgiant į medžių rūšis, sėklų ir sodmenų parametrus, augavietės sąlygas ir dirvos paruošimo būdą.

VIII. MIŠKO ŽĖLIMAS IR MIŠKO ŽĖLIMO SKATINIMAS

42. Miško žėlimas gali vykti be žmogaus pagalbos arba taikant žėlimą skatinančias priemones. Esant palankioms žėlimui sąlygoms, taikomos žėlimą skatinančios priemonės, laikantis 3 priedo reikalavimų. Svarbesnės miško žėlimą skatinančios priemonės yra:

42.1. tinkamas kirtimo būdo parinkimas;
42.2. palankaus kirtimo laiko nustatymas;
42.3. esamo tikslinių medžių rūšių pomiškio išsaugojimas;
42.4. trako, neperspektyvaus pomiškio iškirtimas ir konkuruojančios žolinės augalijos dalinis pašalinimas;

42.5. miško paklotės dalinis pašalinimas arba dirvos paviršiaus purenimas;

42.6. sėklinių ir priedangos medžių palikimas;

42.7. paviršinio vandens nuleidimas;

42.8. kitos priemonės (aptvėrimas, nusausinimas, kalkinimas, tręšimas ir kt.).

43. Medyno kirtimo būdai parenkami vadovaujantis teisės aktų reikalavimais.

44. Medyno kirtimo laikas derinamas su sėkliniais metais. Medžiai gali būti kertami:

44.1. sėkloms byrant;

44.2. tuoj po sėklų išbyrėjimo;

44.3. sėkloms sudygs ir esant iki 1 metų daigams po medžių lajomis;

44.4. baigiantis pomiškio unksminio vystymosi stadijai;

44.5. per keletą atvejų, palaipsniui didinant apšvietimą.

45. Trakas ir neperspektyvus pomiškis iškertamas, kai apšvietimas pagal vizualinį vertinimą yra mažesnis už būtiną daigams išlikti ir augti. Siekiant šviesinių ir sąlyginai šviesinių medžių rūšių (pušies, maumedžio, beržo, ąžuolo) žėlimo, aplink supurento dirvos paviršiaus aikšteles, juostas, o kai jų nėra, – analogiškose joms vietose, pašalinama visa stelbianti augmenija, kitų medžių rūšių – visa stelbianti augmenija arba tik jos dalis.

46. Dirvos paviršius purenamas prieš sėklinius arba sėkliniais metais iki sėklų išbyrėjimo, rečiau (siekiant ąžuolo apsisėjimo) sėkloms byrant ar išbyrėjus, kirtimui numatytuose medynuose, kirtavietėse, kuriose palikti sėkliniai arba priedangos medžiai, taip pat siaurose plyno kirtimo biržėse, kuriose galimas apsisėjimas nuo gretimų medynų. Supurentos dirvos paviršius, kuriame taikomos miško žėlimą skatinančios priemonės, turi sudaryti ne mažiau kaip 20 % sklypo ploto.

Purenti dirvos paviršių ypač svarbu augavietėse, kuriose miško paklotė yra storesnė kaip 2 cm arba padengta žoline danga.

47. Sėkliniai ir priedangos medžiai paliekami vadovaujantis teisės aktų reikalavimais. Kai greta kirsti numatomos biržės yra derančių tų pačių rūšių medžių, kurie gali apdulkinti paliktus sėklinius medžius, paliekama 20–40 vnt./ha, o kai jų nėra, – ne mažiau kaip 50 sėklinių medžių 1 ha.

48. Pastoviai perteklingo drėkinimo ar pelkinės augavietės, esant reikalui, nuleidžiamas paviršinis vanduo.

49. Labai rūgščios dirvos „L“, „U“ ir „P“ hidrotopuose, kuriuose blogiau sudygsta sėklos, gali būti kalkinamos.

50. Vegetatyvinis žėlimas toleruotinas pirmos ir antros selekcinės grupės motininiuose medynuose tik tada, kai nepasisekė sėklinis žėlimas.

51. Tikslinių medžių rūšių pomiškio (savaiminukų) kiekis turi atitikti 2 priedo reikalavimus. Kai pomiškio (savaiminukų) mažiau, negu nurodyta šiame priede arba jo nėra ir nėra tikimybės, kad jų atsirastų, miško atkūrimo būdas parenkamas, vadovaujantis 3 priedo reikalavimais arba papildomai sodinama (sėjama). Papildomai sodinama (sėjama), kai perspektyvūs tikslinių medžių rūšių savaiminukai sudaro 75 % ir mažiau 2 priede nurodyto kiekio arba ir esant didesniai savaiminukų kiekiui, bet kai bendras jų grupių užimamas plotas sudaro 75 % ir mažiau sklypo ploto.

IX. MIŠKO VEISIMAS

52. Miško želdiniai turi atitikti teritorijos, kurioje yra veisiamas miškas, funkcinę paskirtį.

53. Želdinių sudėtyje turi būti ne mažiau kaip 20 % lapuočių medžių arba krūmų rūšių. Lapuočių želdinių tankumas turi atitikti 5 priedo reikalavimus, išskyrus spygliuočių, kurių tankumas gali būti 20 % mažesnis, nei nurodyta šiame priede, taip pat laikytis kitų miško želdinimo ir žėlimo skatinimo žemės ūkio paskirties žemėje rekomendacijų.

54. Eroduojamose žemėse apželdinami žemės ūkiui netinkami, statesni kaip 10° šlaitai lengvos mechaninės sudėties dirvožemiuose, statesni kaip 15° šlaitai sunkios mechaninės sudėties dirvožemiuose bei upių, ežerų ir kitų vandens telkinių šlaitai, kuriuose pasireiškia paviršinė (nuplovimas, nupustymas) ir vertikalioji (išgraužos, griovos, abraduojami krantai) erozija arba reikia apsaugoti vandenį nuo teršalų. Nuplaunamos, nupustomos žemės priklausomai nuo dirvožemio ir kitų aplinkos sąlygų (šlaitų nuolydžio, ekspozicijos, koncentruoto paviršinio vandens nuotėkio vietų išsidėstymo) apželdomos greitai augančiomis, turinčiomis tankią mišrią arba gilią šaknų sistemą medžių ir tankią paviršinę šaknų sistemą – krūmų rūšimis. Veisiami želdiniai turi būti mišrūs, siekiant, kad susiformuotų daugiaardžiai medynai. Vertikalios erozijos veikiamose žemėse veisiamos gilią šaknų sistemą turinčios medžių ir tankią šaknų sistemą turinčios krūmų rūšys, plintančios šaknų atžalomis. Eroduojamos žemės priklausomai nuo aplinkos sąlygų ir teritorijos funkcinės paskirties gali būti apželdinamos ištisai, juostomis ir grupėmis.

55. Išeksplatuoti durpynai ir kitų iškasenų karjerai, kuriuose įveisiamas miškas, rekultivuojami, o saugomose teritorijose – gali būti ir renatūralizuojami.

X. MEDYNŲ IR KRŪMŲNŲ PERTVARKYMAS (REKONSTRUKCIJA)

56. Ūkiniuose miškuose (rečiau – kitos paskirties miškuose) priklausomai nuo ekonominių ir ekologinių sąlygų gali būti pertvarkomi:

56.1. krūmynai;

56.2. minkštųjų lapuočių iki 10 m. amžiaus jaunuolynai, augantys augavietėse, kuriose galima ir tikslinga auginti vertingesnius medynus;

56.3. spygliuočių ir kietųjų lapuočių iki 20 m. amžiaus jaunuolynai, augantys būdingose jiems augavietėse, kai medyno sudėtyje yra nepakankamas tikslinių medžių rūšių kiekis, taip pat nenašūs eglių, ąžuolų, uosių medynai, augantys jiems netinkamose augavietėse;

56.4. bet kurių medžių rūšių jaunuolynai, mažesnio kaip 0,5 skalsumo, taip pat pažeisti ir kitaip sudarkyti jaunuolynai, kuriuose žėlimą skatinančiomis priemonėmis negalima atželdinti tikslines medžių rūšis, o ugdymo kirtimais – suformuoti vertingą pagal funkcinę paskirtį mišką.

57. Taikytini trys medynų rekonstrukcijos būdai: ištisinis, koridorinis ir grupinis.

58. Ištisai rekonstruojamuose sklypuose pašalinami medžiai ir krūmai ir ištisai želdinama.

59. Koridoriais rekonstruojami 1,6–6 m aukščio jaunuolynai, kuriuose iškertami 3–6 m (kartais iki 14 m) pločio koridoriai, paliekant tarp jų ne platesnes kaip 2 m pločio neiškirstas juostas, koridoriuose želdinama.

60. Grupėmis (ploteliais) rekonstruojami nevienodo skalsumo jaunuolynai, kuriuose tikslinės medžių rūšys išsidėsčiusios netolygiai. Iškertamos mažesnio kaip 0,5 skalsumo ir nepageidaujamų medžių rūšių grupės. Jų vietose želdinama.

61. Žvėrių pažeisti miško želdiniai ir žėliniai atkuriami vadovaujantis Žvėrių sudarkytų miško želdinių ir pakenktų medynų inventorizavimo, atkūrimo ir ūkininkavimo metodiniais nurodymais (Vilnius, 1994).

62. Dirva ruošama laikantis 19–29 punktų ir 4 priedo reikalavimų.

XI. POLAJINIS IR PRIEŠKIRTIMINIS ŽELDINIMAS

63. Polajinis želdinimas gali būti taikomas šviesinių medžių rūšių medynuose su ne didesne kaip 30 % unksminių rūšių priemaiša, siekiant pagerinti miško ekosistemų tvarumą, produktyvumą, apsaugines arba rekreacines savybes.

64. Želdoma 40–70 metų ažuolynuose, rečiau – 30–40 metų uosynuose ir pušynuose, 20–30 metų juodalksnynuose ir beržynuose, kurių lajų glaudumas ne didesnis kaip 0,7, o pažeistuose medynuose – ir jaunesniame amžiuje.

65. Želdomos unksminės medžių rūšys: eglė, liepa, klevas ir kt.

66. Po lajomis gali būti želdomi 6–8 priedų želdinių tipuose rekomenduojami krūmai.

67. Pušynuose polajiniai eglės želdiniai gali būti veisiami Lc, Nc ir Lb augavietėse, ažuolynuose polajiniai eglės, liepos, klevo želdiniai gali būti veisiami Nc, Lc, Nd, Ld augavietėse.

68. Prieš sodinimą iškertami netikslinių medžių rūšių ir blogos kokybės medžiai ir krūmai. Sodinama 30 % mažiau sodmenų negu nustatyta želdinių tankumo normatyvuose.

69. Prieškirtiminis želdinimas vykdomas po medžių lajomis, likus 1–5 metams iki pagrindinio kirtimo, siekiant išvengti nepageidautinos rūšių kaitos, sutrumpinti miško atkūrimo laiką ir jo auginimo apyvartą, taip pat sudaryti palankesnę mikroklimatą jauniems medeliams augti keletą pirmųjų metų.

70. Želdoma prieš plynus kirtimus 0,3–0,7 skalsumo beržynuose, drebulynuose, baltalksnynuose, rečiau pušynuose ir ažuolynuose, kai nėra tikslinių medžių rūšių perspektyvus pomiškio, taip pat prieš paskutinį atvejinių kirtimų atvejį, kai nepakankamai atžėlusios tikslinės medžių rūšys.

71. Sodinami sodmenys, rečiau sėjamos sėklos medžių rūšių, kurie 1–5 metus gali augti po medžių lajomis. Prieš iškirtimą želdinama tik tada, kai užtikrinamas šių želdinių išsaugojimas kertant mišką. Želdinių pradinis tankumas turi būti bent 30 % didesnis už jų pradinį tankumą, numatytą 5 priede.

XII. PLANTACINIŲ ŽELDINIŲ VEISIMAS

72. Plantaciniai želdiniai veisiami pagal intensyvias technologijas, siekiant sparčiai išauginti prekinę medieną ar gauti kitokią produkciją. Pagal paskirtį jie skirstomi į plantacinius želdinius medienai auginti ir specialios paskirties – nemedieninei produkcijai gauti.

73. Plantaciniai želdiniai pagal apyvartos trukmę yra:

73.1. labai trumpos apyvartos (1–15 m.) želdiniai (energetinės plantacijos kurui, plantacijos medienos masei, perdirbimui ir pynimo bei rauginė žaliavai gauti);

73.2. vidutiniškai trumpos apyvartos (15–30 m.) želdiniai (smulkiai ir vidutinio stambumo medienai – popiermedžiams ir pjautinei produkcijai gauti);

73.3. sutrumpintos apyvartos (30–50 m.) želdiniai (vidutinio stambumo ir stambiai medienai – popiermedžiams ir pjautinei produkcijai gauti);

73.4. normalios apyvartos (50–100 m.) stambiai medienai (pjautinei produkcijai, faniermedžiams gauti).

74. Labai trumpos apyvartos želdiniuose auginami gluosniai (karklai), tuopos, beržai, alksniai ir kt., trumpos – greitai augantys lapuočiai (tuopos, beržai, alksniai ir kt.), sutrumpintos apyvartos – greitai jauname amžiuje augantys spygliuočiai (eglės, pušys, maumedžiai, pocūgės ir kt.).

75. Plantacijos nemedieninei produkcijai gauti yra:

75.1. miško sėklinės plantacijos;

75.2. maistinių ir vaistinių medžių bei krūmų;

75.3. techninės žaliavos;

75.4. kalėdinių medelių;

75.5. pašarinės – žvėrimis ir paukščiams.

76. Svarbesni trumpos apyvartos želdinių veisimo technologijos ypatumai yra:

76.1. tinkamų, pakankamai derlingų dirvožemių želdaviečių parinkimas;

76.2. želdavietės pagerinimas;

76.3. efektyvus (racionalus, kokybiškas) dirvos įdirbimas;

76.4. geros kokybės, selekcinų sodmenų, gyvašakių naudojimas;

76.5. optimalus želdinių tankumas ir išdėstymas;

76.6. intensyvi želdinių priežiūra (dirvos purenimas, piktžolių naikinimas, tręšimas ir kt.);

76.7. želdinių apsauga nuo žvėrių, vabzdžių, grybinių ligų pakenkimo, gaisrų, teršalų ir kt.

77. Plantacinius želdinius rekomenduotina veisti ūkinės paskirties miškuose ir žemės ūkiui naudotose žemėse. Plantacinių želdinių paskirtis nurodoma Miško želdinimo ir žėlimo projekto (1 priedas) 1.8 punkte.

Punkto pakeitimai:

Nr. [D1-572](#), 2004-11-08, *Žin.*, 2005, Nr. 3-51 (2005-01-08), i. k. 104301MISAK00D1-572

XIII. MIŠKO ŽELDIRIMAS REKREACINĖS PASKIRTIES TERITORIJOSE

78. Miško želdinimo būdus ir technologiją rekreaciniuose miškuose nulemia poilsavimo intensyvumas, vyraujančios poilsio rūšys ir aplinkos sąlygos. Miško parkuose, poilsia vietėse prie intensyviai lankomų objektų želdiniai turėtų būti veisiami vadovaujantis patvirtintais teritorijų planavimo dokumentais ir kitais projektais. Kituose rekreacinės paskirties miškuose želdinama, sudarant Miško želdinimo ir žėlimo projektus, tik sodinimo (sėjimo) vietos išdėstomos ne eilėmis, o padrikai, grupėmis ar lizdais, atsižvelgiant į teritorijos naudojimą, kraštovaizdžio pobūdį ir jo estetinę vertę. Sukuriama artima natūraliems miškams atvirų, pusiau atvirų ir uždarų miško vietovaizdžių mozaika.

79. Medžių ir krūmų rūšys parenkamos vadovaujantis 7 ir 11 priedais.

80. Dirva rekreaciniams želdiniams įdirbama aikštelėmis, o sodinant stambesniais sodmenimis, neruošiama. Labai suplūkti dirvožemiai purenami apie 30 cm gyliu. Reikia vengti įvairių mikropakilimų ir įdubimų formavimo. Gausiai lankomi sklypai aptveriami.

XIV. MIŠKO ŽELDINIŲ IR ŽĖLINIŲ PAPILDYMAS, PRIEŽIŪRA IR APSAUGA

81. Želdiniai papildomi kitų metų pavasarį arba tų pačių metų rudenį, remiantis rudeninės apskaitos (inventorizacijos) duomenimis, jeigu prigijimas yra 26–85 % ir nėra tikslinių medžių rūšių perspektyvių savaiminukų arba jų kiekis kartu su pasodintais sudaro mažiau negu 85 % reikalingo želdinių tankumo. Želdiniai papildomi antrais ir trečiais, žėliniai – ketvirtais metais, jeigu išlikusių pasodintų medelių skaičius su perspektyviais tikslinių medžių rūšių savaiminukais sudaro mažiau negu 80 % reikalingo želdinių tankumo. Želdiniai ir žėliniai taip pat papildomi, kai bendras jų prigijimas ar išlikimas yra didesnis už nurodytą, bet žuvę sodinukai arba savaiminukai sklype yra pasiskirstę ne tolygiai, bet vienoje ar keliose sklypo vietose yra ištisai žuvę.

82. Želdinių ir žėlinių priežiūra apima tokius darbus:

82.1. nupustytų, nuplautų, užneštų, iškilnotų šalčio medelių pataisymas (užpilant žemėmis, atkasant ir kt.);

82.2. stelbiančios žolinės augmenijos pašalinimas, purenant dirvą, ravint, šienaujant, apmindant sausą žolę rudenį, purškiant herbicidais aplink pasodintus medelius, medelių eilėse arba ištisai;

82.3. stelbiančios sumedėjusios augmenijos naikinimą, ją iškertant arba dalinai purškiant arboricidais (minkštųjų lapuočių želdiniuose – iki 5 metų, spygliuočių ir kietųjų lapuočių – iki 7 metų);

82.4. sausinimo sistemos veikimo patikrinimą ir susidariusių kamščių vagose ir grioveluose pašalinimą pavasarį užmirkstančiose augavietėse keletą metų po želdinių pasodinimo;

82.5. paviršinio vandens nuleidimą.

83. Želdinių ir žėlinių apsauga apima tokius darbus:

83.1. apsaugą nuo entomokenkėjų ir grybinių ligų, naudojant biologines ir chemines jų naikinimo priemones;

83.2. apsaugą nuo pelnių graužikų (naudojant mechanines priemones, jaukus, nuodingas chemines medžiagas, priviliojant plėšriuosius paukščius ir kt.), žvėrių (aptveriant tvoromis, apsaugant individualiai, naudojant repelentus ir kt.), mechaninių pakenkimų, gaisrų ir kt.

XV. MIŠKO ŽELDINIŲ IR ŽĖLINIŲ APSKAITA IR KONTROLĖ

84. Želdinių ir žėlinių ribos miške pažymimos stulpeliais, ant vieno iš jų užrašomi kvartalo ir sklypo numeriai, plotas ir želdinių pasodinimo metai (žėlinių – Miško želdinimo ir žėlimo projekto sudarymo metai).

85. Miško želdiniai ir žėliniai vertinami vadovaujantis Miško želdinimo darbų, želdinių ir žėlinių apskaitos bei vertinimo metodika. Atliekamas toks vertinimas:

85.1. miško želdinimo darbų vertinimas;

85.2. miško želdinių ir žėlinių apskaita (inventorizacija);

85.3. miško želdinių ir žėlinių vertinimas 5–8 metais.

XVI. MIŠKO ŽELDINIMO IR ŽĖLIMO DOKUMENTAI

86. Valstybinėje miško žemėje miškas atkuriamas ir įveisiamas pagal žemės (miško) sklypo individualų Miško želdinimo ir žėlimo projektą (1 priedas), kurį parengia girininkas, o tvirtina miško valdytojų įgalioti asmenys. Privačiuose miškuose miškas atkuriamas pagal miškotvarkos projektą, įveisiamas – pagal Miško želdinimo projektą.

87. Miško želdinimo ir žėlimo projektai sklypams, kuriuose numatomas miško žėlimas, parengiami iškirtus mišką, o sklypuose, kuriuose numatomas miško želdinimas – iki dirvos ruošimo pradžios. Miško želdinimo ir žėlimo projekte duomenys apie projekto įgyvendinimo darbus įrašomi per vieno mėnesį nuo jų atlikimo. Miško želdinimo ir žėlimo projektas parengiamas raštu, įvedamas į kompiuterinę duomenų bazę ir saugomas pas valstybinio miško valdytojus ir naudotojus bei centrinėje duomenų bazėje, kol bus nukirstas pagal jį įveistas arba atkurtas medynas.

88. Taikant mišrų miško atkūrimo arba įveisimo būdą, kai miškas atželia arba želdomas ploteliais, Miško želdinimo ir žėlimo projekte turi būti atskirai nurodytas numatomas apsodinti bei paliktas želti plotas. Taip pat projekto brėžinyje schematiškai turi būti pažymėtos aikštės, žėlinių arba želdinių ploteliai ir kiti intarpai, kurių plotas sklype 0,1 ha ir didesnis, užrašant apytikslį jų plotą ir tikslinę medžių rūšį (jei reikia).

89. Atžėlę ir apželdinti sklypai pažymimi miškotvarkos taksacinėje ir kartografinėje medžiagoje, vadovaujantis teisės aktų reikalavimais.

XVII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

90. Fiziniai ir juridiniai asmenys, pažeidę Nuostatų reikalavimus, atsako Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

0.1 Projekto Nr. 0.2 Miškų urėdija 0.3 Girininkija 0.4 Kitas žemės valdytojas 0.5 Kvartalo Nr. 0.6 Sklypo:			0.7 Bendras plotas, ha 0.8 Miškų grupė (2, 3, 4) 0.9 Vykdyto metai 0.10 Sezonas: pavasario(1) rudens (2) 0.11 Būdas: - sodinimas (1)..... ha - sėjimas (2) ha - žėlimas (3) ha – mišrus (1-3 deriniai) (4) ha 0.12 Įveista: želdiniais (1), žėliniais (2)	

BRĖŽINYS

1. ŽELVIETĒS IR ŽELDAVIETĒS APRAŠYMAS

Nr. **D1-572**, 2004-11-08, Žin., 2005, Nr. 3-51 (2005-01-08), i. k. 104301MISAK00D1-572

Priemonės pavadinimas	Projektuota	Įvykdyta
A. Žėlimą skatinančios priemonės		
2.1 Medyno kirtimo būdas: plynas, atvejinis, atrankinis		
2.2 Kirtimo laikas (metai, sezonas)		
2.3 Medyno išretinimas (%), palikta sėklinių medžių, vnt./ ha		
2.4 Trako ir neperspektyvaus pomiškio pašalinimo būdas		
2.5 Dirvos ruošimas		
2.6 Savaiminukų apsaugos priemonės		
2.7 Kitos priemonės (mikrosausinimas, kalkinimas,		

kt.)		
B. Želdinimo priemonės		
2.8 Želdavietės paruošimas:		
2.9 Dirvos ruošimas:		
2.10 Sodinimo/sėjimo būdas:		
2.11 Projektuota rūšinė sudėtis, rašomas sudėties koeficientas ir rūšies raidė (P, E, M, A, U, K, B, L, J, D): []		
2.12 Mišrinimo schema ir išdėstymo atstumai, m:		
2.13 Projektuotas sodmenų poreikis <u>sklypui</u> medžių ir krūmų rūšimis pagal amžių ir tipą, tūkst. vnt. (1 – laisvos šaknys, u-uždaros) <i>pavyzdžiui, 10,5 tūkst. P sėjinukų: 10,5 P1+0 (a); sodinukai: 8,0 P1+2 (u):</i> [].		
2.14 Pasodinta sodmenų medžių rūšimis <u>sklype</u> , tūkst. vnt. ir sudėtis [].		
2.15 Želdinių apsaugos priemonės:		
2.16 Priešgaisrinės mineralizuotos ir lapuočių juostos, priešvėjinės juostos:		
<i>Projektą sudarė (girininko pavardė, parašas, data):</i>		
<i>Projektą tvirtino (pareigos, pavardė, parašas, data):</i>		

3. ATLIKTŲ ŽELDINIMO DARBŲ DUOMENYS

- 3.1 Želdinta: atkuriant arba įveisiant (211), prieš kirtimą (212), kraštovaizdžiui formuoti (213): []
- 3.2 Želdiniai: grynai (1), mišrūs su P (2), E (3), A (4), U (5), K (6), B (7), L (8), J (9), kt. r. (10); *įraš. automat.:* [].
- 3.3 Vyraujanti rūšis (*įrašoma automatiškai*): [].
- 3.4 Miško dauginamosios medžiagos kilmė (*duomenys saugomi DB*):

Medžio rūšis	Tūkst. vnt./ha ir sodmenų tipas	Miško dauginamosios medžiagos kategorija	PMDMKS* Nr./sėklinės bazės objekto kodas

- 3.5 Želdinimo darbų kokybė: želdavietės paruošimo kokybė..... dirvos paruošimo kokybė..... sodmenų (sėklų) kokybė..... pasodinimo (pasėjimo) kokybė želdinių tankumas želdinių apsaugos kokybė:.....

Kiti svarbūs darbų defektai ir priemonės jiems pašalinti, įskaitant mikrosausinimą:

Želdinimo darbus įvertino (pareigos, vardas, pavardė, parašas, data):

4. ŽELDINIŲ APSKAITA (inventorizacija) I METAIS

- 4.1 Bendras prigijimo %:[].
- 4.2 Bendras želdinių tankumas (tūkst. vnt./ha):....., iš jų savaiminukų:
- 4.3 Siūlomos priemonės (papildyti, palikti želimui, naujai veisti, kitos):
- Girininkas arba komisija (pareigos, pavardės, parašai): 1)*
- 2)....., 3) Data*

5. ŽELDINIŲ APSKAITA (inventorizacija) III METAIS

- 5.1 Bendras prigijimo %:[].
- 5.2 Bendras želdinių tankumas (tūkst. vnt./ha):....., iš jų savaiminukų:
- 5.3 Siūlomos priemonės (papildyti, palikti želimui, naujai veisti, kitos):

*Girininkas arba komisija (pareigos, pavardės, parašai): 1)
2)....., 3) Data*

6. ŽELDINIŲ IR ŽĖLINIŲ PAPILDYMAS

I papildymo metai	Medžio rūšis	Tūkst. vnt./ha ir sodmenų tipas	Miško dauginamosios medžiagos kategorija	PMDMKS* Nr./sėklinės bazės objekto kodas
II papildymo metai	Medžio rūšis	Tūkst vnt./ha ir sodmenų tipas	Miško dauginamosios medžiagos kategorija	PMDMKS* Nr./sėklinės bazės objekto kodas

I papildymas: *girininko pavardė, parašas, data:*

II papildymas: *girininko pavardė, parašas, data:*

7. ŽELDINIŲ IR ŽĖLINIŲ NURAŠYMAS

7.1 Nurašymo metai: [].

7.2 Plotas, ha: [].

7.3 Žuvimo priežastys: gaisras (1), šalčio poveikis (4), sausra (5), mechaniniai pažeidimai (6), agrotechniniai pažeidimai (7), oro užterštumas (8), rekreacinės perkrovos (9), išmirkimas (10), lapuočių stelbimas (11), žvėrių pažeidimai (13), ganiava (15), šaknų kenkėjai (16), lajos kenkėjai (17), liemenų kenkėjai (18), šaknų ligos (19), lajų ligos (20), liemenų ligos (21): [].

7.4 Sklypo paskirtis nurašius (želdinti (1), palikti žėlimui (2)): [].

Pastaba. Želdant nurašytų žėlinių arba želdinių sklypą, sudaromas naujas Miško želdinimo ir žėlimo projektas.

Nurašymo akto Nr:, data:, girininko pavardė,, parašas., data:

8. ŽELDINIŲ IR ŽĖLINIŲ PRIEŽIŪRA IR APSAUGA

Data, būdas (dirvos purenimas, chemikalų panaudojimas, biologinės priemonės, tręšimas, kt.):

Girininko pavardė, parašas, data:

9. ŽĖLINIŲ APSKAITA (inventorizacija)

(vykdoma ketvirtais metais po projekto sudarymo)

9.1 Sėklinės kilmės savaiminukų kiekis (tūkst. vnt./ha) medžių rūšimis ir aukščio grupėmis:

9.2 Vegetatyvinės kilmės savaiminukų kiekis (tūkst. vnt./ha) medžių rūšimis ir aukščio grupėmis: ...

9.3 Žėlimo įvertinimas (atžėlė (1), iš dalies atžėlė ir reikia iš dalies želdinti arba taikyti žėlimą skatinančias priemones (2), neatžėlė ir reikia želdinti (3)): [].

9.4 Atžėlusio medžio rūšis: [].

9.5 Žėlinių įvertinimas po papildomų priemonių: [].

9.6 Galutinio žėlinių įvertinimo metai: [].

Komisija arba girininkas (pareigos, pavardės, parašai): 1)
 2)....., 3) Data

10. ŽELDINIŲ IR ŽĖLINIŲ PERDAVIMAS

10.1 Perdavimo metai: [].

10.2 Perduotas plotas, ha: [].

10.3 Perduota kitai žinybai, savininkams (11):[].

Perduota po reorganizacijos:

10.4 urėdijai: []; 10.5 girininkijai:[].

10.6 Skirta kitoms tos pačios urėdijos reikmėms (12): [].

Girininko pavardė, parašas, data:

11. ŽELDINIŲ IR ŽĖLINIŲ VERTINIMAS 5–8 METAIS

11.1 Vertinimo metai: [].

11.2 Plotas, ha: [].

11.3 Bendras gyvybingų tikslinių m. rūšių medelių skaičius (tūkst. vnt./ha): [].

11.4 Želdinių arba žėlinių vidutinis aukštis, m.: [].

11.5 Rūšinė sudėtis vertinimo metu: [].

11.6 Želdinių arba žėlinių kokybės klasė (gera – 3, patenkinama – 2, bloga – 1): []

Vertintojo pareigos, vardas, pavardė, parašas, data:

Būtinios ūkinės priemonės

Pastabos. 1. Langeluose (□) arba laužtiniuose skliaustuose ir 0.1-0.11 duomenis rašyti griežtai laikantis nurodytų kodų bei kitų dydžių; paragrafuose, kur nėra langelių (skliaustų), duomenis trumpai įrašo projektuotojas (simbolių skaičius nurodytas programos aprašyme). Projektas saugomas nuolat. Kompiuteriniuose įrašuose duomenys laikomi 20 metų.

2. *PMDMKS – Pagrindinis miško dauginamosios medžiagos kilmės sertifikatas.

Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų
2 priedas

**PERSPEKTYVAUS, TOLYGLIAI IŠSIDĖSČIUSIO TIKSLINIŲ MEDŽIŲ RŪŠIŲ
POMIŠKIO (SAVAIMINUKŲ) KIEKIO PO MOTININIO MEDYNO KIRTIMO,
PAKANKAMO MEDYNUI ATKURTI, ŪKINIAMS (iv GR.) MIŠKAMS, NORMATYVAI,
TŪKST. VNT./HA**

Augavietė (Dtg-miško tipų serija)	pušis		eglė		ąžuolas		uosis		juodalksnis		beržas		liepa		klevas		drebulė, guobiniai	
	iki 0,5 m	virš 0,5 m	iki 0,5 m	virš 0,5 m	iki 0,5 m	virš 0,5 m	iki 1 m	virš 1 m	iki 0,5 m	virš 0,5 m	iki 0,5 m	virš 0,5 m	iki 0,5 m	virš 0,5 m	iki 1 m	virš 1 m	iki 1 m	virš 1 m
Nae, Nakerpšilis	8	6																
Na, Nb-brukniašilis	6	5																
Nb – žaliašilis	6	4	5	4														
Lb – mėlynšilis	6	4	4	4							7	5						
Nc – šilagiris	6	4	4	3	4	3					6	4	4	3	6	4		
Lc – mėlyngiris	6	4	4	3	4	3					6	4	4	3	6	4	6	4
Nd – sausgiris			4	3	4	3	6	4			6	4	4	3	6	4		
Ld – žaliagiris			4	3	4	3	6	4	6	4	6	4	4	3	6	4	6	4
Nf, Lf – baltmiškis			4	3	4	3	6	4	6	4	6	4	4	3	6	4	6	4
Lf, Uf – šlapgiris			4	3	4	3	6	4	6	4	6	4					6	4
Ua, Ub – balašilis	6	4	4	3							6	4						
Uc – paraistis	6	4	4	3					6	4	6	4						
Ud – palieknis			4	3			6	4	6	4	6	4						
Uf – juodgiris			4	3			6	4	6	4	6	4						
Pa – tyrašilis	1	0,5																
Pb – raistašilis	3	2									3	2						
Pc – raistas									6	4	6	4						
Pd – lieknas									6	4	6	4						

Pastaba. Leistina 10 % pomiškio (savaiminukų) kiekio paklaida nuo nurodyto lentelėje.

Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų
3 priedas

**MIŠKO ATKŪRIMO BŪDO PARINKIMAS PRIEŠ MEDYNO KIRTIMĄ, KAI NĖRA
PAKANKAMO, TOLYGLIAI IŠSIDĖSČIUSIO TIKSLINIŲ MEDŽIŲ RŪŠIŲ
PERSPEKTYVAUS POMIŠKIO KIEKIO ŪKINIUOSE (IV GR.) MIŠKUOSE**

Augaviet ė (Dtg – miško tipų serija)	Skaitiklyje – atkūrimo būdas (a-atžėlimas; ž-želdinimas) Vardiklyje – tikslinis medynas (pagal vyraujančias medžių rūšis)							
	Numatomi kirsti medynai							
	pušynas	eglynas	beržynas	juodalk snynas	drebulynas	baltalksnyna s	uosynas	ąžuolyn as
Nac, Na – kerpšilis	<u>a</u> P <u>ž</u> P							
Na, Nb – brukniaš ilis	<u>a</u> P <u>ž</u> P		<u>ž</u> P					
Nb – žaliašilis	<u>ž</u> P <u>a</u> P, E	<u>ž</u> P	<u>ž</u> P		<u>ž</u> P			
Lb – mėlynšil is	<u>ž</u> P <u>a</u> P	<u>ž</u> P, E	<u>ž</u> P		<u>ž</u> P			
Nc – šilagiris	<u>ž</u> P <u>a</u> P, E	<u>ž</u> E	<u>ž</u> E		<u>ž</u> E	<u>ž</u> E		<u>a</u> Ą <u>ž</u> Ą
Lc – mėlyngir is	<u>ž</u> E <u>a</u> P, E, B	<u>ž</u> E <u>a</u> E, B	<u>ž</u> E <u>a</u> E, B		<u>ž</u> E <u>a</u> E, B, D	<u>ž</u> E		<u>a</u> Ą <u>ž</u> Ą
Nd – sausgiris	<u>ž</u> Ą, E <u>a</u> Ą, E	<u>ž</u> Ą, E <u>a</u> Ą, E	<u>ž</u> Ą, E		<u>ž</u> Ą, E	<u>ž</u> Ą, E	<u>ž</u> U, Ą, E <u>a</u> U, Ą, E	<u>a</u> Ą <u>ž</u> Ą
Ld – žaliagiris		<u>ž</u> E, Ą, U <u>a</u> Ą, E, U, B	<u>ž</u> E, Ą, U <u>a</u> Ą, E, U, B		<u>ž</u> E, Ą, U <u>a</u> Ą, E, U, B	<u>ž</u> E, Ą, U <u>a</u> Ą, E, U, B		<u>ž</u> Ą, E <u>a</u> Ą, E
Nf, Lf – baltmišk is		<u>ž</u> U, Ą, E	<u>ž</u> U, Ą, E		<u>ž</u> U, Ą, E	<u>ž</u> U, Ą, E	<u>a</u> U <u>ž</u> U, Ą	<u>a</u> Ą <u>ž</u> Ą
Lf, Uf – šlapgiris			<u>ž</u> U, Ą <u>a</u> U, Ą, B	<u>a</u> J <u>ž</u> U	<u>ž</u> U, Ą <u>a</u> U, Ą, D	<u>ž</u> U, Ą <u>a</u> U, Ą, B	<u>a</u> U <u>ž</u> U, Ą	<u>a</u> Ą, U <u>ž</u> Ą, U
Ua, Ub - balašilis	<u>a</u> P <u>ž</u> P	<u>ž</u> P <u>a</u> P						
Uc – paraistis	<u>ž</u> J <u>a</u> P, J, B	<u>a</u> J, B, E <u>ž</u> J	<u>a</u> B, J <u>ž</u> J	<u>a</u> J	<u>ž</u> J <u>a</u> J, B			
Ud – palieknis		<u>a</u> J, B, U <u>ž</u> J	<u>a</u> J, B, U <u>ž</u> J	<u>a</u> J	<u>ž</u> J, U <u>a</u> J, U		<u>a</u> U <u>ž</u> U	
Uf – juodgiris		<u>a</u> J, B, U <u>ž</u> U	<u>a</u> B, J, U	<u>a</u> J	<u>ž</u> J <u>a</u> J, B, U		<u>a</u> U <u>ž</u> U	
Pa – tyrašilis	<u>a</u> P							
Pb –	<u>a</u>							

raistašili s	P							
Pc – raistas	$\frac{\check{z}}{J}$ $\frac{a}{J}$ J, B, P	$\frac{a}{J}$ J, B, E	$\frac{a}{B, J}$	$\frac{a}{J}$				
Pd – lieknas		$\frac{a}{J, B}$ $\frac{\check{z}}{J}$	$\frac{a}{J}$	$\frac{a}{J}$				

- Pastabos:
1. Pirmuoju pateiktam atkūrimo būdai ir tikslinei medžio rūšiai teiktinas prioritetas.
 2. Tiksliniam medynui nurodytos tik 1-4 pageidautinos vyraujančios medžių rūšys, tačiau atkuriamajoje medynų sudėtyje toleruotinos ir kitos tikslinės bei retos medžių rūšys.
 3. Beržo ir drebulės žėlimo vyravimas Ld ir Lf augavietėse galimas tik tuomet, kai jų motininiai medynai yra ne žemesnės kaip I selekcinės grupės. Nae, Ua, Ub, Pa, Pb, Pc, Pd augavietėse, atželiant tikslinėms medžių rūšims, motininių medynų selekcinė grupė neapribojama. Visais kitais atvejais motininiai medynai turi būti ne žemesnės kaip II selekcinės grupės.
 4. Nustatytu laiku nepavykus pasiekti atžėlimo, miškas atkuriamas želdinant.
 5. Pelkinėse nusausintose augavietėse miško atkūrimo būdas ir želdintinos tikslinės medžių rūšys parenkamos, atsižvelgiant į konkrečias po nusausinimo susidariusias augavietės sąlygas, nepažeidžiant 9 priedo reikalavimų.

Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų
4 priedas

DIRVOS RUOŠIMO BŪDAI PAGAL AUGAVIEČIŲ TIPUS

Augavietės arba gruntų charakteristika	Dirvos ruošimo būdas
<i>Kirtavietės, degavietės, aikštės ir plotai, naudoti žemės ūkiui</i>	
Šae, Ša, Šb, Šc, Šd	Aikštelėmis, supurenant paviršinius dirvožemio horizontus
Šc, Šd	Duobutėmis
Nae, Na, Nb	Vagomis
	Aikštelėmis, supurenant paviršinius dirvožemio horizontus
	Juostomis iš dviejų riekų, antrąją riekę verčiant į pirmosios vagą
	<i>Juostomis, miško paklotę permaišant su viršutiniais mineraliniais dirvožemio horizontais</i>
Ncl, Ncp, Ndl, Ndp, Nfl, Nfp	Aikštelėmis, supurenant paviršinius dirvožemio horizontus
	Juostomis iš dviejų riekų, antrąją riekę verčiant į pirmosios vagą
	<i>Juostomis arba volais, miško paklotę permaišant su viršutiniais mineraliniais dirvožemio horizontais</i>
	Vagomis*
Ncs, Nds, Nfs	<i>Aikštelėmis, supurenant paviršinius dirvožemio horizontus</i>
	Juostomis iš dviejų riekų, antrąją riekę verčiant į pirmosios vagą
	<i>Juostomis arba volais, miško paklotę permaišant su viršutiniais mineraliniais dirvožemio horizontais</i>
Lb, Lc, Ld, Lf	Kauburėliais
	<i>Volais, miško paklotę permaišant su viršutiniais mineraliniais dirvožemio horizontais</i>
	Riekėmis
Ua, Ub, Uc, Uf, Pa, Pb, Pc, Pd	Dirva miško želdiniams ruošama tik nusausinus
Ua ⁿ , Ub ⁿ , Uc ⁿ , Ud ⁿ , Uf ⁿ , Pa ⁿ , Pb ⁿ , Pc ⁿ , Pd ⁿ	Dirvos ruošimo būdas pasirenkamas pagal besiformuojančias ar jau susiformavusias augavietės sąlygas
Išeksplatuoti karjerai	
Normalaus drėgnumo smėliai, priesmėliai, priemoliai ir moliai	Ištisinis arimas
Normalaus drėgnumo žvyrai	Dirvos arimas juostomis
	Lėkščiavimas juostomis
Laikiniai užmirkstantys žvyrai	Riekėmis
	Kauburėliais
Laikiniai užmirkstantys smėliai, priesmėliai ir moliai	Ištisinis arimas
	Po ištisinio arimo ruošama riekėmis
	Kauburėliais
Išeksplatuoti durpynai	
Normalaus drėgnumo įvairaus storio durpės sluoksnis, ploteliais – mineralinis gruntas	Ištisinis arimas
Laikiniai užmirkstantis įvairaus storio durpės sluoksnis, ploteliais – mineraliniai gruntai	Riekėmis*
	Kauburėliais

- Pastabos:
- *Šį dirvos ruošimo būdą galima taikyti tik gerai drenuotose kirtavietėse ir degavietėse, kur sekliose vagose įveisus želdinius, negresia jų išmirkimas.
 - Petitu* spausdinti tie dirvos ruošimo būdai, kurie tinka ne tik miško želdinimui, bet ir žėlimui skatinti.

Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų
5 priedas

ŽELDINIŲ PRADINIO TANKUMO ŪKINIUOSE (IV GR.) MIŠKUOSE NORMATYVAI

Medžio rūšis	Tankumas, tūkst. vnt./ha	
	geras	patenkinamas
P (Nae, Na augavietėse)	>7	6-7
P (kitose augavietėse)	>5	4-5
E	>3(<0,5 m) >2,5(>0,5 m)	2,2-2,5 (>0,5 m) >2,5 (< 0,5 m)
M	>1,5	1-1,5
Ą	>4 (sėjinukais) >3 (sodinukais) >10 (sėjant)	3 – 4 (sėjinukais) 2 – 3 (sodinukais) < 10 (sėjant)
U	>4	3 – 4
J	>3	2,5 – 3
B	>4	3 – 4
L	>3	2,5 – 3
K	>4	3 – 4

- Pastabos:
1. Atkuriant mišką, laikytis pradinio želdinių tankumo normatyvų, nurodytų šio priedo grafoje „geras“.
 2. Želdinant nurodytu tankumu, užtikrinti želdinių apsaugą.
 3. Mišrių želdinių, kurių sudėtyje yra kelios medžių rūšys, tankumas nustatomas atsižvelgiant į kiekvienos medžių rūšies kiekį procentais želdinių sudėtyje.
-

Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų
6 priedas

**MIŠKO ŽELDINIŲ TIPAI EKOSISTEMŲ APSAUGOS (II A GR.) IR APSAUGINIAMS
(III GR.) MIŠKAMS, VEISIAMIEMS MIŠKO ŽEMĖJE**

Augavietė, (Dtg – miško tipų serija)	Rūšinė sudėtis ¹⁾		Mišrinimo schema arba būdas		Tanku mas, tūkst. vnt./ha	Pastabos
	želdinių	pageidautina „daugiatikslių“ paskirties medžių ir krūmų priemaiša (2, 4 ir 5 skiltyse žymima bendra santrumpa „kr“)	lyguma	išreikštas mezo reljefas ²⁾		
Nae, Na - kerpšilis	7-10P3-0B	KD	Grupėmis ³⁾ : B Eilėmis: 4-7P1B	Grupėmis: B reljefo pažemėjimuose Eilėmis: 4-7 P1B	7-9	Apsaugini uose miškuose ⁴⁾
	10Pk	-	-	-	10	Tik Kuršių nerijos nac. parke
Na, Nb – brukniašili s	7-10P3- 0B+kr	KD, ŠM	Grupėmis: B, kr Eilėmis: 8-10P1- 2B	Grupėmis: B reljefo pažemėjimuose; kr Eilėmis: 8-10P1-2B	5-7	- Apsaugini uose miškuose
	7-8P2-1B1kr	-“-	Grupėmis: B, kr Eilėmis: 5- 7P1kr1B1kr	Grupėmis: B reljefo pažemėjimuose; kr Eilėmis: 5-7P1kr1B1kr	6-8	- Apsaugini uose miškuose
Nb – žaliašilis	7-10P3-0B, E+kr	Šm, Kd, O, Kš	Grupėmis: B, E, kr Eilėmis: 8-10P1- 2B Eilėse: 2-3P1E	Grupėmis: B, E reljefo pažemėjimuose; kr Eilėmis: 8-10P1-2B Eilėse: 2-3P1E	5-7	- Apsaugini uose miškuose
	7-8P3-2kr	-“-	Grupėmis: kr Eilėse arba eilėmis: 2-3P1kr	Grupėmis: kr Eilėse arba eilėmis: 2-3P1kr	6-8	- Apsaugini uose miškuose
Lb- mėlynšilis	5-10P5-0E, B +kr	Šm, Št, O, Kš	Grupėmis: E, kr Eilėse: 2-3P1E Eilėmis: 6-8P1- 2B	Grupėmis: E, reljefo pažemėjimuose; kr Eilėse: 2-3P1E Eilėmis: 6-8P1-2B	5-7	- Apsaugini uose miškuose
	7-8P3-2kr	-“-	Grupėmis: kr Eilėse arba eilėmis: 2-3P1kr	Grupėmis: kr Eilėse arba eilėmis: 2-3P1kr	6-8	Apsaugini uose miškuose
Nc- šilagiris	7-8P3-2A, K, L, E, B, kr	Šm, Sm, Lz, Šn, O, Kš, L, K, Sb	Grupėmis: A, K, L, E, kr Eilėse arba eilėmis: 2-3P1L, K, E, kr	Grupėmis: A, K, L, E, kr Eilėse arba eilėmis: 2-3P1L, K, E, kr	6-8	- Apsaugini uose miškuose
	7-10A3-0K, L, kr+E, B	-“-	Grupėmis: K, L, kr, E Eilėmis: 2- 3A1K, L, kr	Grupėmis: K, L, kr, E reljefo pažemėjimuose Eilėmis: 2-3A1K, L, kr	3-4	- Apsaugini uose miškuose
	6-7E4-3P	-“-	Grupėmis: P, A,	Grupėmis: P, A, kr	4-5	Ekosistem

	+A, B, kr		kr Eilēse:2E1P	aukštesnēse reljefo vietose Eilēse:2E1P		ū apsaugos miškuose
Lc- mēlyngiris	7-8P3-2A, K, L, E, B, D, kr	Šm, Sm, Lz, Šn, O, Kš, L, K, Sb	Grupēmis:A, K, L, E, kr Eilēse arba eilēmis: 2-3P1K, L, E	Grupēmis:A, K, L, E, kr Eilēse arba eilēmis: 2-3P1K, L, E	6-8	- Apsaugini uose miškuose
	6-8A4-2K, L, kr, E, B, D, J	-“-	Grupēmis:K, L, kr, E, J Eilēmis:2- 3A1K, L, kr	Grupēmis:K, L, kr, E, J reljefo pažemėjimuose Eilēmis:2-3A1K, L, kr	3-4	- Apsaugini uose miškuose
	6-7E4-3P +A, B, D, kr	-“-	Grupēmis:P, A, kr Eilēmis:2E1P	Grupēmis:P, A, kr aukštesnēse reljefo vietose Eilēse:2E1P	4-5	Ekosistem ū apsaugos miškuose
Nd- sausgiris	7-10A3-0 kitos tikslinės rūšys+kr	Lz, Ož, Št, Sm, Šn, Pt, Iv	Grupēmis:L, K, E, U, kr Eilēmis:2- 3A1K, L	Grupēmis:L, K, E, U, kr reljefo pažemėjimuose Eilēmis:2-3A1K, L	3-4	- Apsaugini uose miškuose
	6-7L, K, U4- 3 kitos tikslinės rūšys + kr	-“-	Grupēmis:A, E, kr	Grupēmis: E, kr žemesnēse reljefo vietose, A- aukštesnēse	3-4	-
	6-7E4-3 kitos tikslinės rūšys+kr	-“-	Grupēmis:A, L, K, U, kr	Grupēmis:A, L, K aukštesnēse reljefo vietose; U, kr – žemesnēse	3-4	Ekosistem ū apsaugos miškuose
Ld- žaliagiris	7-9A3-1 kitos tikslinės rūšys + kr	Lz, Ož, Št, Šm, Šn, Iv, Pt	Grupēmis:L, K, E, U, J, kr Eilēmis:2- 3A1L, K	Grupēmis: L, K, E, U, J, kr reljefo pažemėjimuose	3-4	- Apsaugini uose miškuose
	6-7E4-3A, L, K, U, J+B, kr	-“-	Grupēmis:A, L, K, U, J, kr	Grupēmis:A, L, K aukš- tesnēse reljefo vietose; U, J, kr-žemesnēse	3-4	Ekosistem ū apsaugos miškuose
	7-9U3-1J, B+kr	-“-	Grupēmis:J, kr Eilēmis:4-6U1- 2J, kr	Grupēmis:J reljefo pažemėjimuose; kr -	4-5	- Apsaugini uose miškuose
	7-9J3-1U, B+kr	-“-	Grupēmis: U, kr	Grupēmis:U, kr aukštes- nēse reljefo vietose	3-4	-
Nf, Lf – baltmiškis	7-10A3-0 kitos tikslinės rūšys + kr	Lz, Ož, Sm, Šn, Iv, Srj	Grupēmis:L, K, U, G, E, J, kr Eilēmis:2- 3A1L, K	Grupēmis:L, K, U, G, E, J reljefo pažemėjimuose -	3-4	- Apsaugini uose miškuose
	7-9U3-1J, B+kr	-“-	Grupēmis: J, kr Eilēmis:4-6U1- 2J, kr	Grupēmis:J reljefo pažemėjimuose; kr -	4-5	- Apsaugini uose miškuose
	6-7E4-3A, L, K, U, J+kr	-“-	Grupēmis:A, L, K, U, J, kr	Grupēmis:A, L, K aukš-tesnēse reljefo vietose; U, J, kr- žemesnēse	3-4	Ekosistem ū apsaugos miškuose
Lf, Uf-	6-8U4-2J,	Ož, Lz, Iv, Srj, Šn	Grupēmis:J, kr	Grupēmis:J reljefo	4-5	-

šlapgiris	B+kr		Eilēmis:4-6U1-2J, kr	pažemējimuose; kr -		Apsaugini uose miškuose
	6-9A4-1kitos tikslinēs rūšys +kr	-“-	Grupēmis:U, J, kr	Grupēmis:U, J reljefo pažemējimuose; kr	3-4	-
	7-9J3-1U, B+kr	-“-	Grupēmis:U, kr	Grupēmis:U, kr aukštesnēse reljefo vietose	3-4	-
Ua, Ub- balašilis; Pa ⁿ	7-10P3-0B +E, D, J, kr	Kd, Št, Šm	Grupēmis:E, J, kr	Grupēmis:E, kr aukštesnēse reljefo vietose; J	5-6	-
Uc- paraistis	6-10J4-0P, E +kr	Št, Šm, Lz, Pt, Kd	Grupēmis:P, E, kr	Grupēmis:P, E, kr aukš-tesnēse reljefo vietose	3-4	-
Ud- palieknis	6-10J4-0U, E, P +kr	Lz, Št, Sm, Šm, Pt, Šn, Ož, Iv	Grupēmis:U, E, P, kr	Grupēmis:U, E, P, kr aukš-tesnēse reljefo vietose	3-4	-
Uf - juodgiris	6-10J4-0U, E, P +kr	Ož, Sbj, Iv	Grupēmis:E, P, kr	Grupēmis:E, P, kr aukš-tesnēse reljefo vietose; J - žemesnēse	3-4	-
	6-10U4-0J, E, P +kr	-“-	Grupēmis:E, P, U, kr	Grupēmis:E, P, kr aukš-tesnēse reljefo vietose	4-5	-
Pa- tyrašilis, Pb- raistašilis	7-10P3-0B + E, kr	Št, Šm, Kd	Grupēmis:E, kr	Grupēmis:E, kr aukš-tesnēse reljefo vietose	5-6	-
Pc-raistas, Pd-lieknas	7-10J3-0P, E, U +kr	Št, Šm, Sbj, Iv	Grupēmis:P, E, U, kr	Grupēmis:P, E, U, kr aukš-tesnēse reljefo vietose	5-6	-
Ua ⁿ , Ub ⁿ , Pb ⁿ	7-10P3-0 E, B +kr	Kd, Št, Šm	Grupēmis:E, kr	Grupēmis:E, kr aukštes-nēse reljefo vietose	5-6	-
Uc ⁿ , Pc ⁿ	7-10P3-0E, A, U, J +kr	Št, Šm, Kd, Lz, Pt	Grupēmis:E, A, U, J, kr	Grupēmis:U, J žemesnēse reljefo vietose; E, A, kr- aukštesnēse	5-6	-
	7-10J3-0P, E, A, U+kr	-“-	Grupēmis:P, E, A, U, kr	Grupēmis:P, E, A, U, kr aukštesnēse reljefo vietose	3-4	-
Ud ⁿ , Pd ⁿ	7-10J3-0U, A, P, E+kr	Lz, Št, Šm, Sm, Pt, Šn, Ož, Iv	Grupēmis:U, A, P, E, kr	Grupēmis:U, A, P, E, kr aukštesnēse reljefo vietose	3-4	-
	7-10U3-0J, A, P, E+kr	-“-	Grupēmis:J, A, P, E, kr	Grupēmis:J žemesnēse reljefo vietose; A, P, E, kr-aukštesnēse	4-5	-
	7-10A3-0J, U, P, E+kr	-“-	Grupēmis: J, U, P, E, kr	Grupēmis:J, U žemesnēse reljefo vietose; P, E, kr- aukštesnēse	3-4	-
Uf ⁿ	7-10A3-0U, J, E+kr, K, L	Ož, Sbj, Iv, Lz, Šn	Grupēmis:U, J, E, kr, K, L	Grupēmis: U, J žemesnēse reljefo vietose; E, K, L, kr- aukštesnēse	3-4	-
	6-10U4-0J, A, E+kr, K, L	-“-	Grupēmis:J, A, E, kr, K, L	Grupēmis: U, J žemesnēse reljefo vietose; A, E, K, L, kr-aukštesnēse	4-5	-

Pastabos:

- 1) Rūšinės sudėties nukrypimai nuo mišrinimo schemų ± 20 %. Pasirinkti miško želdinių tipai ir išdėstymo schemos negali prieštarauti konkrečių saugomų teritorijų bendrųjų arba individualiųjų nuostatų, taip pat bendrųjų ir specialiųjų projektų reikalavimams.
- 2) Išreikštas mezo reljefas – kai yra kauburių, lomų, šlaitų.
- 3) Mišrinimo būdas grupėmis 4,5 skiltyse nurodytas tik nevyraujančioms medžių rūšims ir krūmams. Grupių dydį apsprendžia atskirų reljefo formų parametrai. Lygiose vietose pageidautinas grupių dydis – 1-5 arai. Vyraujanti rūšis sudaro želdinių foną ir gali būti išdėstoma įvairiais būdais: eilėmis, lizdais, grupėmis, vengiant taisyklingų formų, t. y. imituojant natūralius želdinius. Tarp neigiamai sąveikaujančių medžių rūšių grupių, juostų-eilių paliekami platesni (3–6 m) neapželdinti tarpai arba juose veisiami krūmai. Gali būti paliekamos neapželdintos 1–5 arų ar net kitokio ploto aikštelės, įvairaus pločio properšos, jeigu tai numatyta konkrečios saugomos teritorijos nuostatuose arba projektuose. Gausiai želiančios medžių rūšys, nurodytos kai kurių augaviečių želdinių sudėtyje (2 sklt.), į mišrinimo schemas (4,5 sklt.) neįrašytos, nes jos atžels natūraliai.
- 4) Eilėmis rekomenduojama mišrinti apsauginių juostų ir zonų miškuose, parenkant rūšinę sudėtį su krūmais. Šlaituose eilės vingiuoja horizontalių kryptimis. Kai mišrinimo schemose „daugiatikslės“ paskirties medžių rūšių, taip pat krūmų priemaiša (bendra santrumpa „kr“) nenurodyta, jie išdėstomi laisvai (padrikai grupėmis arba pavieniui).

Medžių ir krūmų pavadinimų santrumpos

1. A – ąžuolas	15. Kr – karklas (gluosnis)	29. S – sausakrūmis šluotinis
2. Ar – ąžuolas raudonasis	16. K – klevas	30. Sm – sausmedis
3. B – beržas karpotasis arba plaukuotasis	17. Kš – kriaušė	31. Sd – sedula
4. Bu – bukas	18. Lz – lazdynas	32. Srj – serbentas juodasis
5. D – drebulė	19. L – liepa	33. Srk – serbentas kalninis
6. E – eglė paprastoji	20. Me – maumedis europinis	34. Sb – skroblas
7. Ek – eglė kanadinė	21. O – obelis miškinė	35. Šn – šunobelė
8. Er – erškėtis raukšlėtasis	22. Ož – ožekšnis	36. Št – šalteškis
9. Gd – gudobelė	23. Pc – pocūgė	37. Švj – šėivamedis juodauogis
10. Gl – gluosnis	24. Pr – prožirnis	38. Švr – šėivamedis raudonuogis
11. G – guoba	25. Pk – pušis kalninė	39. Šm – šermukšnis
12. Iv – ieva	26. P – pušis paprastoji	40. T – tuopa
13. J – juodalksnis	27. Pt – putinas	41. U – uosis
14. Kd – kadagys	28. Rg – raugerškis	

Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų
7 priedas

**MIŠKO ŽELDINIŲ TIPAI REKREACINIAMS (II B GR.) MIŠKAMS, VEISIAMIEMS
MIŠKO ŽEMĖJE**

Augavietė, (Dtg – miško tipų serija)	Želdinių rūšinė sudėtis	Mišrinimo arba augalų išdėstymo būdas	Mišrinimo schema arba būdas		Pastabos
			masyvuose ¹⁾ giraitėse ²⁾	grupėse ³⁾ ir pavieniui	
Nae, Na- kerpšilis	10Pk	SPIRALINIS ⁴⁾ , PADRIKAS ⁵⁾		Pk	Tik Kuršių nerijos nacionaliniame parke
	7-10P3-0B +Kd, Kr	GRUPINIS	P	P, B, Kd, Kr	
	6-8P4-2Pj; B ⁶⁾ +Kd, Pk, Er, S, Pr, Kr	Grupinis, pabrikas	P, Pj	P, Pj, B ir kt.	Netinka valstybiniam parkams ir kitoms konservacinės paskirties teritorijoms
Na, Nb- brukniašilis	6-10P4-0B +Kd, Šm	GRUPINIS	P, B	P, B, Kd, Šm	
	5-10B5-0P+Kd, Šm	GRUPINIS, PADRIKAS	P, B	B, P, Kd, Šm	
	6-8P4-2Pj, B, Ek+Kd, Šm, Sr, S, Švr, Rg, Pr	Grupinis, pabrikas	P, Pj	P, Pj, B, Ek ir kt.	Netinka valstybiniam parkams ir kitoms konservacinės paskirties teritorijoms
Nb-žaliašilis	6-10P4-0B, E+Kd, Šm	Grupinis	P, B, E	P, B, E, Kd, Šm	
	5-10B5-0P +Kd, Šm	Grupinis	P, B	B, P, Kd, Šm	
	6-8P4-Pj, B, Ek, Ar, Me+Kd, Šm, Sr, S, Šl, Švr, Rg	Grupinis, pabrikas	P, Pj	P, Pj, B, Ek, Ar, Me ir kt.	Netinka valstybiniam parkams ir kitoms konservacinės paskirties teritorijoms
Lb-mėlynšilis	6-10P4-0B, E+Šm, Št, Kd	Grupinis	P, B, E	P, B, E ir kt.	
	5-10B5-0P+Šm, Št, Kd	Grupinis	P, B	P, B ir kt.	
	6-8P4-2Pj, B, E, Ar, Me+Šm, Št, Kd, Švr, Sr, Šl	Grupinis, pabrikas	P, Pj	P, Pj, B, E, Ar, Me ir kt.	Netinka valstybiniam parkams ir kitoms konservacinės paskirties teritorijoms
Nc- šilagiris	6-10P4-0E, B, A, K, L+Šm, Sm, Lz, Šn, O, Kš, Sb, Ož	Grupinis, pabrikas	P, A, K, L	P, E, B, A, K, L ir kt.	
	5-10A5-0K, L, E, P, B,+ O, Kš, Šm, Sm, Lz, Šn, Ož	Grupinis, pabrikas	A, K, L	A, K, L, E, P, B ir kt.	
	5-10K, L, B, 5-0A, E, P+ O, Kš, Šm, Sm, Lz, Šn, Ož	Grupinis, pabrikas	K, L, B	K, L, B, A, E, P	
	6-8P4-2Pj, B, E, A, K, L, Ar, Me+Šm, Sm, Lz, Šn, O, Kš, Sb, Ož, Gd	Grupinis, pabrikas	P, Pj	P, Pj, B, E, A, K, L, Ar, Me ir kt.	Netinka valstybiniam parkams ir kitoms konservacinės paskirties teritorijoms

Lc-mėlyngiris	6-10P4-0E, BA, K, L+J, D, Šm, Sm, Lz, O, Kš, Sb, Sn, Ož	Grupinis, padrikas	P, A, K, L	P, E, B, A, K, L, J, D ir kt.	
	6-10A4-0K, L, E, P+J, D, O, Kš, Šm, Sm, Lz, Šn, Ož	Grupinis, padrikas	A, K, L	A, K, L, E, P, B, J, D ir kt.	
	5-10K, L, B5-0A, E, P+J, D, O, Kš, Šm, Sm, Lz, Šn, Ož	Grupinis, padrikas	K, L, B	K, L, B, A, E, P, J, D ir kt.	
	6-8P4-2Pj, B, E, A, K, L, Ar, Me+J, D, Šm, Sm, Lz, Šn, O, Kš, Sb, Ož	Grupinis, padrikas	P, Pj	P, Pj, B, E, A, K, L, Ar, Me, J, D ir kt.	Netinka valstybiniam parkams ir kitoms konservacinės paskirties teritorijoms
Nd-sausgiris	6-10A4-K, L, E, U, B+O, Kš, Lz, Ož, St, Sm, Šn, Pt, Iv	Grupinis, padrikas	A, K, L	A, K, L, E, U, B ir kt.	
	5-10K, L, B5-0A, E, U+O, Kš, Lz, Ož, Št, Sm, Šn, Pt, Iv	Grupinis, padrikas	K, L, B	K, L, B, A, E, U ir kt.	
	6-8A4-2K, L, E, U, B, Me +Pc, Bu, O, Kš, Lz, Ož, Št, Sm, Šn, Pt, Iv, Gd, Švj, Kg	Grupinis, padrikas	A, K, L	A, K, L, E, U, B, Me, Pc, Bu ir kt.	Netinka valstybiniam parkams ir kitoms konservacinės paskirties teritorijoms
Ld-žaliagiris	6-10A4-0K, L, E, U, B, J+D, O, Kš, Lz, Ož, Št, Šm, Šn, Iv, Pt	Grupinis, padrikas	A, K, L	A, K, L, E, U, B, J, D ir kt.	
	5-10K, L, U, B, J5-0A, E+D, O, Kš, Lz, Ož, Št, Sm, Šn, Pt, Iv	Grupinis, padrikas	K, L, U, B, J	K, L, U, B, J, A, E, D ir kt.	
Nf, Lf - baltmiškis	6-10A4-0K, L, U, E, B+J, D, G, O, Kš, Lz, Ož, Sm, Šm, Iv, Srj, Pt	Grupinis, padrikas	A, K, L	A, K, L, U, E, B, J, D, G ir kt.	
	5-10K, L, U, B5-0A, G, E+J, D, O, Kš, Lz, Ož, Sm, Šn, Iv, Srj, Pt	Grupinis, padrikas	K, L, B	K, L, U, B, A, G, E, J, D ir kt.	-
	6-8A4-2K, L, U, E, B, Me, Pc+J, D, O, Kš, Lz, Ož, Sm, Šn, Iv, Srj, Pt, Sd	Grupinis, padrikas	A, K, L	A, K, L, U, E, B, Me, Pc, J, D ir kt.	Netinka valstybiniam parkams ir kitoms konservacinės paskirties teritorijoms
Lf, bUf - šlapgiris	6-10A, U4-0B, E, J+D, Ož, Lz, Iv, Šrj, Šn	Grupinis, padrikas	A, U	A, U, B, E, J, D ir kt.	
	5-8B, J5-2A, U, E+D, Ož, Lz, Iv, Šrj, Švj	Grupinis, padrikas	J, B, U	J, U, A, B, E, D ir kt.	

Ua, Ub- balašilis; Pa – tyrašilis Pb-raistašilis, Pa ⁿ	7-10P3-0B+E, D, J, Kd, Št, Šm	Grupinis, padrikas	P	P, B, E, J, D ir kt.	
Uc-paraistis Pc-raistas	5-10P, B5-0J, E+Št, Šm, Lz, Pt, Kd	Grupinis, padrikas	P, B	P, B, J, E ir kt.	
Ud-palieknis Pd-lieknas Uf -juodgiris	6-10U, J, B4-0E, P+Lz, Št, Sm, Šm, Pt, Šn, Ož, Iv, Sbj	Grupinis, padrikas	U, J, B	U, J, B, E, P ir kt.	
Ua ⁿ , Ub ⁿ , Pb ⁿ	7-10P3-0E, B+Kd, Št, Šm	Grupinis, padrikas	P	P, E, B ir kt.	
Uc ⁿ , Pc ⁿ	7-10P3-0E, A, U, J+ Št, Šm, Kd, Lz, Pt	Grupinis, padrikas	P	P, E, A, U, J ir kt.	
Ud ⁿ , Pd ⁿ , Uf ⁿ	7-10A, U3-0J, P, E+ Lz, Št, Šm, Sm, Pt, Šn, Ož, Iv, Sbj	Grupinis, padrikas	A, U	A, U, J, P, E ir kt.	

Pastabos:

- 1) Masyvas – šiuo atveju suprantamas kaip uždaras miško vietovaizdis, vizualiai sudarantis vientisą miško foną.
- 2) Giraitė (gojus, miškelis) – suprantamas kaip vizualiai atribotas (atviromis erdvėmis arba natūraliais gamtiniais barjeriais) nuo masyvo miško želdynas. Jų plotas dažniausiai svyruoja nuo 0,5 iki 5 ha.
- 3) Grupė – tai trys ir daugiau kompaktiškai augančių medžių ir krūmų. Jų plotas dažniausiai nesiekia 0,5 ha. Pageidautinas grupių dydis – 1–5 arai, o neigiamai sąveikaujančių su kaimyninėmis rūšimis – ir didesnis. Pastaruoju atveju tarp grupių paliekami platesni (6–10 m) tarpai.
- 4) Spiralinis augalų išdėstymas, kai sodinti (sėti) pradedama numatomo apželdinti ploto centre ir spirale artėjama prie pakraščių. Labiau tinka veisiant grynus želdinius.
- 5) Padrikas, kai augalai išdėstomi netaisyklingai kuo artimesne gamtiniam išdėstymui tvarka.
- 6) Kai želdinių rūšinėje sudėtyje (2 grafoje) vienodu sudėties indeksu pažymėtos kelios nevyraujančios medžių ir krūmų rūšys, galima pasirinkti vieną arba daugiau iš jų. Svarbu, kad bendra jų sudėtinė dalis atitiktų nurodytą indeksą. Vyraujančią rūšį tokiu atveju galima pasirinkti tik vieną.

Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų
8 priedas

**MIŠKO ŽELDINIŲ TIPAI ŪKINIAMS (IV GR.) MIŠKAMS, VEISIAMIEMS MIŠKO
ŽEMĖJE**

Augavietė (Dtg – miško tipų serija)	Želdinių rūšinė sudėtis ¹⁾	Mišrinimo schema arba būdas		Tank umas, tūkst. vnt./h a	Pastabos
		lyguma	išreikštas mezo reljefas ²⁾		
Nae, Na – kerpšilis	10P+B	Grupėmis: ³⁾ B	Grupėmis: B reljefo pažemėjimuose	7-9	-
	8-9P2-1B -“-	Eilėmis: 10- 12P1-2B Eilėmis: 4-7 P1B	-“- -“-	6-8 7-10	- Pietryčių Lietuvoje
Na, Nb – brukniašilis	10P+B	Grupėmis: B	Grupėmis: B reljefo pažemėjimuose	5-7	
	8-9P2-1B	Eilėmis: 10- 12P1-2B	-“-	5-7	Beržas sodinamas tokiu pat tankumu kaip ir pušis. Dvi beržo eilės sodinamos 1 m atstumu viena nuo kitos
Nb – žaliašilis	5-7P5-3E	Eilėse: 2-3P1E Eilėmis: 1-2P1E Grupėmis: B	Eilėse: 2-3P1E Eilėmis: 1-2P1E Grupėmis: E reljefo pažemėjimuose Grupėmis: B reljefo pažemėjimuose	4-6	-
	10P+B			5-6	-
	10M (eur., hib., jap.)	-	-	2 – 2,5	Plantaciniuose želdiniuose
Lb – mėlynšilis	5P5E	Eilėse arba eilėmis: 1-2P1- 2E	Eilėse arba eilėmis: 1- 2P1-2E Grupėmis: E reljefo pažemėjimuose	4-5	-
	10P+B	Grupėmis: B	Grupėmis: B reljefo pažemėjimuose	5-6	-
Nc -šilagiris	6-7E4-3P	Eilėse arba eilėmis: 2E1P	Eilėse arba eilėmis: 2E1P Grupėmis: E reljefo pažemėjimuose	4-5	-
	10E	-	-	3-4	Tik sklypuose iki 3 ha ir plantaciniuose želdiniuose
	10M (eur., ib., jap.)	-	-	2-2,5	Plantaciniuose želdiniuose
	10Pc	-	-	3	Plantaciniuose želdiniuose
	7-10A3-0K, L+ O, Kš, G, kr	Eilėmis: 2- 3A1K, L (O, Kš, G, kr.) Grupėmis: L, K(O, Kš, G, kr.)	Eilėmis: 2-3A1K, L O, Kš, G, kr.) Grupėmis: L, K ir kt. reljefo pažemėjimuose	3-4	Tik atkuriant ąžuolynus
	10P	-	-	5-6	-
Lc - mėlyngiris	6-7E4-3P	Eilėse arba eilėmis: 2E1P Eilėmis: 2-3E1P	Eilėse arba eilėmis: 2E1P Grupėmis: E reljefo pažemėjimuose	4-5	-
	7-9E3-1J	Grupėmis: J	Grupėmis: J reljefo pažemėjimuose	3-4	-

	10E	-	-	3-4	Tik sklypuose iki 1 ha ir plantaciniuose želdiniuose
	7-10A3-0K, L+O, Kš, G, kr.	Eilėmis: 2-3A1K, L (O, Kš, G, kr.) Grupėmis: L, K(O, Kš, G, kr.)	Eilėmis: 2-3A1K, L(O, Kš, G, kr.) Grupėmis: L, K ir kt. reljefo pažemėjimuose	3-4	Tik atkuriant ažuolynus
Nd – sausgiris	7-10A3-0 kitos tikslinės rūšys, išskyrus B	Eilėmis: 2-3A1K, L Grupėmis: L, K, E, M, U	Eilėmis: 2-3A1K, L Grupėmis: L, K, E, M, U reljefo pažemėjimuose	3-4	-
	7-10E3-0A, L, K, U	Grupėmis: A, L, K, U	Grupėmis: A, L, K aukštesnėse reljefo vietose; U-žemesnėse	3-4	Grynas eglynas veisiamas tik sklypuose iki 3 ha ir plantaciniuose želdiniuose
	10M(eur., hibr., jap.)	-	-	2-2,5	Plantaciniuose želdiniuose
	10Pc	-	-	3	Plantaciniuose želdiniuose
	7-10L, K3-0 kitos tiksl. rūšys, išskyrus B, D	Grupėmis: kitos tiksl. rūšys	Grupėmis: kitos tiksl. rūšys	3-4	Atkuriant liepynus, klevynus
	10B, D, T(selekciniai)	-	-	1-5	Plantaciniuose želdiniuose
Ld -žaliagiris	7-9A3-1kitos tiksl. rūšys, išskyrus B, D	Eilėmis: 2-3A1L, K Grupėmis: L, K, E, U, J	Grupėmis: kitos tiksl. rūšys reljefo pažemėjimuose	3-4	-
	7-10E3-0J	Eilėmis: 4-6E1-2J Grupėmis J	Grupėmis: J reljefo pažemėjimuose	3-4	Grynas eglynas tik sklypuose iki 1 ha ir plantaciniuose želdiniuose
	7-10U3-0J	Eilėmis: 4-6U1-2J Grupėmis: J	-“-	4-5	-
	10B, D, T (selekciniai)	-	-	1-5	Plantaciniuose želdiniuose
Nf, Lf – baltmiškis	7-10A3-0 kitos tiksl. rūšys, išskyrus B, D	Eilėmis: 2-3A1K, L Grupėmis: L, K, U, G, E, J	Eilėmis: 2-3A1K, L Grupėmis: L, K, U, G, E, J reljefo pažemėjimuose	3-4	-
	7-10U3-0J	Eilėmis: 4-6U1-2J Grupėmis: J	Grupėmis: J reljefo pažemėjimuose	4-5	-
	7-10E3-0A, L, K, U, J	Grupėmis: A, J, K, U, J	Grupėmis: A, L, K aukštesnėse reljefo vietose; U, J- žemesnėse	3-4	Grynas eglynas tik sklypuose iki 1 ha ir plantaciniuose želdiniuose.
	10M (eur., hibr., jap.)	-	-	2-2,5	Plantaciniuose želdiniuose
	10 Pc	-	-	3	Plantaciniuose želdiniuose
	10B, D, T(selekciniai)	-	-	1-5	Plantaciniuose želdiniuose
Lf, Uf – šlapgiris	6-9U4-1J	Eilėmis: 4-5U1-2J Grupėmis: J	Grupėmis: J reljefo pažemėjimuose	4-5	-
	6-9A4-1J	Eilėmis: 4-5A1-2J Grupėmis: J	-“-	3-4	-

Ua, Ub – balašilis	10P	-	-	5-6	-
Uc -paraistis	6-10J4-0E	Eilēmis ir eilēse: 2-4J1-2E Grupēmis: E	Grupēmis: E aukštesnēse reljefo vietose	3-4	-
Ud - palieknis	5-10J5-0U, E	Eilēmis ir eilēse: 3-5J1- 2U, E Grupēmis: U, E	Grupēmis: E, U aukštesnēse reljefo vietose	3-4	-
Uf – juodgiris	5-10U5-0J	Eilēmis: 3-5U1- 2J Grupēmis: J	Grupēmis: J reljefo pažemējumuose	4-5	-
	5-10J5-0U	Eilēmis: 3-5J1- 2U Grupēmis: U	Grupēmis: U aukštesnēse reljefo vietose	3-4	-
Pa – tyrašilis; Pb – raistašilis	10P	-	-	5-6	-
Pc – raistas; Pd – lieknas	10J	-	-	3-4	-
Ua ⁿ , Ub ⁿ	7-10P3-0E	Eilēse arba eilēmis: 2-3P1E	Eilēse arba eilēmis: 2- 3P1E Grupēmis: E – aukštesnēse reljefo vietose	5-6	-
Uc ⁿ , Pc ⁿ	5P5E	Eilēse arba eilēmis: 1P1E	Eilēse arba eilēmis: 1P1E Grupēmis: P reljefo pažemēji-muose, E – aukštesnēse vietose	4-5	-
	7-8E3-2J	Eilēmis: 4-6E1- 2J Grupēmis: J	Grupēmis: J reljefo pažemējumuose	3-4	-
	10J	-	-	3-4	-
Ud ⁿ , Pd ⁿ	7-8E3-2J	Eilēmis: 4-6E1- 2J Grupēmis: J	Grupēmis: J reljefo pažemējumuose	3-4	-
	6-9A4-1J	Eilēmis: 2-5A1- 2J Grupēmis: J	-“-	3-4	-
	10J	-	-	3-4	-
Uf ⁿ	6-10U4-0J	Eilēmis: 2-5U1- 2J Grupēmis: J	Grupēmis: J reljefo pažemējumuose	4-5	-
	7-10A3-0 kitos tikslī-nēs rūšys, išskyrus B, D	Eilēmis: 2- 3A1K, L, J Grupēmis: L, K, U, G, E, J	Grupēmis: L, K, U, G, E, J reljefo pažemējumuose	3-4	-
	7-8E3-2J	Eilēmis: 4-6E1- 2J Grupēmis: J	Grupēmis: J reljefo pažemējumuose	3-4	-
Pa ⁿ	10P	-	-	5-6	-
Pb ⁿ	7-10P3-0E	Eilēse arba eilēmis: 2-3P1E	Eilēse arba eilēmis: 2- 3P1E Grupēmis: E aukštesnēse reljefo vietose	5-6	-
Išeksplatuoti aukštutinio tipo durpynai	5-9P5-1B	Grupēmis: P, B Eilēmis: 10- 12P1-2B	Grupēmis: P aukštesnēse reljefo vietose; B – žemesnēse	6-8	Kai durpės sluoksnis iki 10 cm storio
	8-9P2-1B	Eilēmis: 10- 12P1-2B	Grupēmis: B reljefo pažemējumuose	6-8	Kai durpės sluoksnis storesnis kaip 10 cm

	5-7P5-3E	Eilėse: 2-3P1E Eilėmis: 1-2P1E	Eilėse: 2-3P1E Eilėmis: 1-2P1E Grupėmis: E aukštesnėse reljefo vietose	4-6	-“-
Išeksplatuoti tarpinio tipo durpynai	8-9P2-1B	Eilėmis: 10- 12P1-2B	Grupėmis: B reljefo pažemėjimuose	6-8	Kai durpės sluoksnis iki 10 cm storio
	5-7P5-3E	Eilėse: 2-3P1E Eilėmis: 1-2P1E	Eilėse: 2-3P1E, eilėmis: 1-2P1E Grupėmis: E – aukštesnėse reljefo vietose; P – žemesnėse	4-6	-“-
	6-8E4-2P	Eilėse: 3-4E1- 2P Eilėmis: 2-3E1- 2P	Eilėse: 3-4E1-2P, Eilėmis: 2-3E1-2P Grupėmis: P žemesnėse reljefo vietose; E- aukštesnėse	4-5	Kai durpės sluoksnis storesnis kaip 10 cm
	7-9E3-1J	Eilėmis: 2-3E1J	Grupėmis: J reljefo pažemėjimuose	3-4	-“-
	10T, Gl, kr	-	-	2-20	Plantaciniuose želdiniuose
Išeksplatuoti žemutinio tipo durpynai	6-8E4-2P	Eilėse: 3-4E1- 2P Eilėmis: 2-3E1- 2P	Eilėse: 3-4E1-2P, eilėmis: 2-3E1-2P Grupėmis: E aukštesnėse reljefo vietose; P- žemesnėse	4-5	Durpės sluoksnio storis įvairus
	6-10J4-0E	Eilėmis: 2-3J1- 2E Grupėmis: E	Grupėmis: E aukštesnėse reljefo vietose; J – žemesnėse	3-4	-“-
	10T, Gl, kr.	-	-	2-20	Plantaciniuose želdiniuose
Išeksplatuoti smėlio – žvyro karjerai	7-8P3-2B	Grupėmis: B Eilėmis: 10- 12P1-2B	Grupėmis: B reljefo pažemėjimuose	6-8	Karjerų dugne, esant priesmėlio ir smėlio gruntams
	4-6P6-4B, J	Grupėmis: P, B	Grupėmis: P aukštesnėse reljefo vietose; J- žemesnėse	5-7	Karjerų dugne, esant priemolio ir molio gruntams
	10P+kr.	Grupėmis: kr.	Grupėmis: kr.	7-9	Karjerų šlaituose
Išeksplatuoti kreidos, mergelio, dolomitų karjerai	7-8P3-2B	Grupėmis: B Eilėmis: 10- 12P1-2B	Grupėmis: B reljefo pažemėjimuose	6-8	Nepadengti karbonatingi gruntai
	10P, B+kr.	Grupėmis: kr.	-	6-8	Karbonatingi gruntai, padengti apie 20 cm storio smėlio sluoksniu
	10P+kr.	Grupėmis: kr.	Grupėmis: kr. reljefo pažemėjimuose		Karbonatingi gruntai, padengti apie 20 cm storio humusingo dirvožemio sluoksniu
	10M, B, T, Gl	-	-	2-20	Plantaciniuose želdiniuose

Pastabos:

¹⁾ Rūšinės sudėties nukrypimai nuo mišinimo schemų $\pm 10\%$.

²⁾ Išreikštas mezo reljefas – kai yra kauburių, lomų, šlaitų.

³⁾ Grupių dydį apsprendžia atskirų reljefo formų parametrai. Lygiose vietose pageidautinas grupių dydis – 1–5 arai.

Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų
9 priedas
(Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2004 m. lapkričio 8 d. įsakymo Nr. D1-572
redakcija)

TIKSLINIŲ MEDYNŲ VYRAUJANČIOS MEDŽIŲ RŪŠYS ŪKINIAMS (IV GR.) MIŠKAMS

Augavietė (Dtg – miško tipų serija)	Vyraujančios medžių rūšys ir jų auginimo tikslingumo eilė	Pastabos
Nae, Na – kerpšilis; Na, Nb – brukniašilis	P	
Nb – žaliašilis	P, E, M, Ar	
Lb, La – mėlynšilis	P, E, Ar, (B)	
Nc – šilagiris	E, P, M, A, B, Bu, Ar, Ab, (K, L)	Ažuolynai daugiau veistini PV Lietuvoje
Lc – mėlyngiris	E, P, B, (A, D, K, L)	
Nd – sausgiris	A, E, M, U, K, L, Bu, Ar, Ab, (B)	
Ld – žaliagiris	E, B, U, A, Ar, Ab, (J, D, K, L)	PV Lietuvoje daugiau veistinas A, o Š ir R dalyje – E ir U
Nf, Lf – baltmiškis	A, U, B, L, K, G, E, Ar, Ab, (D, J)	
Lf, Uf – šlapgiris	B, U, A, J, E, (D)	
Ub, Ua – balašilis	P, (E, B)	
Pa, Pa ⁿ – tyrašilis	P	
Pb – raistašilis	P, B	
Uc – paraistis	J, B, (P, E)	
Pb ⁿ – paraistis durpinis	P, E, B	
Pc – raistas	J, B, (P, E)	
Ud – palieknis	J, U, B, (E)	
Pc ⁿ – palieknis durpinis	E, J, B, (P)	
Pd – lieknas	J, B, (U, E)	
Uf – juodgiris	J, U, B, (E)	
Pd ⁿ – juodgiris durpinis	U, J, E, A	

- Pastabos:
1. Skliaustuose nurodytos medžių rūšys toleruotinos, jei iš jų savaime susiformavo medynas, bet ne rekomenduotinos.
 2. Beržų ir drebulių atžėlimas Ld ir Lf augavietėse toleruotinas tik tada, kai šių medžių rūšių motininiai medynai yra ne žemesnės kaip I selekcinės grupės. Be to, beržas laikytinas tikslinė vyraujančia medžių rūšimi šakninės pinties židiniuose.
 3. Nae, Ua, Ub, Pa, Pb, Pc ir Pd augavietėse motininio medyno selekcinė grupė, siekiant žėlimo, neapribojama (gali būti bet kokia).
 4. Ab – ažuolas bektotis.

Priedo pakeitimai:

Nr. [D1-572](#), 2004-11-08, Žin., 2005, Nr. 3-51 (2005-01-08), i. k. 104301MISAK00D1-572

Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų
10 priedas

**TIKSLINIŲ MEDYNŲ VYRAUJANČIOS MEDŽIŲ RŪŠYS EKOSISTEMŲ APSAUGOS
(II A GR.) IR APSAUGINIAMS (III GR.) MIŠKAMS**

Augavietė (Dtg – miško tipų serija)	Vyraujančios medžių rūšys	Pastabos
Nae, Na – kerpšilis	P, B, Pk	Pk tik Kuršių nerijos nacionaliniame parke
Na, Nb – brukniašilis	P, B	
Nb – žaliašilis	P, E, B	
Lb – mėlynšilis	P, E, B	
Nc – šilagiris	P, E, A, B, K, L	
Lc – mėlyngiris	P, E, A, B, K, L, D, J	
Nd, – sausgiris	A, E, U, L, K, B	
Ld – žaliagiris	A, E, U, B, L, K, J, D	
Nf, Lf – baltmiškis	A, U, K, L, G, E, J, B, D,	
Lf, Uf – šlapgiris	U, A, J, B, D, E	
Ub, Ua – balašilis Pa ⁿ	P, B, E, D, J	
Uc – paraistis	J, P, E, B	
Ud – palieknis	J, U, E, P, B	
Uf – juodgiris	J, U, E, P, B	
Pa, – tyrašilis; Pb – raistašilis	P, B, E	
Pc – raistas; Pd – lieknas	J, P, E, U, B	
Ua ⁿ , Ub ⁿ , Pb ⁿ	P, E, B	
Uc ⁿ , Pc ⁿ	P, E, A, U, J, B	
Ud ⁿ , Pd ⁿ	J, U, A, P, E	
Uf ⁿ	A, U, J, E, K, L	

- Pastabos:
1. Ekosistemų apsaugos miškuose vyraujančių medžių rūšių auginimo tikslingumas priklauso nuo saugomos teritorijos kategorijos ir konkretaus sklypo ekosistemų natūralios sukcesijos. Želdinant pirmumas teikiamas toms medžių rūšims, kurios labiausiai atitinka gamtinių procesų dėsningumus arba saugomo ekosistemos komponento išlikimą ir plėtrą.
 2. Apsauginiuose miškuose vyraujančių medžių rūšių auginimo tikslingumas taip pat priklauso nuo apsauginių želdinių kategorijos (vyraujančios funkcijos). Želdinant pirmumas teikiamas toms medžių rūšims, kurios geriausiai gali atlikti konkrečiam miško sklypui keliamus reikalavimus. Vandens apsauginiuose želdiniuose pirmumas teikiamas medžių rūšims, kurios turi tankią mišrią šaknų sistemą, ažūriškas lajas, laukų apsauginiams želdiniams labiau tinka medžių rūšys su tankiomis lajomis ir t. t.

Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų
11 priedas

**TIKSLINIŲ MEDYNŲ VYRAUJANČIOS MEDŽIŲ RŪŠYS REKREACINIAMS (II B GR.)
MIŠKAMS**

Augavietė (Dtg – miško tipų serija)	Vyraujančios medžių rūšys ir jų auginimo tikslingumo eilė	Pastabos
Nae, Na – kerpšilis	P, B, Pj, Pk	Pk tik Kuršių nerijos nacionaliniame parke
Na, Nb – brukniašilis	P, B, Pj, Ek	
Nb – žaliašilis	P, B, E, Ek, Ar, Me	
Lb – mėlynšilis	P, B, E, Pj, Ar, Me	
Nc – šilagiris	P, A, K, L, E, B, Pj, Ar, Me	
Lc – mėlyngiris	P, A, K, L, B, E, Pj, Ar, Me	
Nd, – sausgiris	A, K, L, B, E, U, B, Me	
Ld – žaliagiris	A, K, L, B, E, U, J	
Nf, Lf – baltmiškis	A, K, L, U, B, E, G, Me, Pc	
Lf, Uf – šlapgiris	A, U, B, E, J	
Ub, Ua – balašilis Pa – tyrašilis; Pb – raistašilis; Pa ⁿ	P, B	
Uc – paraistis; Pc – raistas	P, B, J, E	
Ud – palieknis; Pd – lieknas; Uf – juodgiris	U, J, B, E, P	
Ua ⁿ , Ub ⁿ , Pb ⁿ	P, B, E	
Uc ⁿ , Pc ⁿ	P, A, U, E, J	
Ud ⁿ , Pd ⁿ ; Uf ⁿ	A, U, J, P, E	

Pastaba. Introdukuotos medžių rūšys netinka valstybinių parkų ir kitų konservacinės paskirties teritorijų rekreacinėms zonoms, išskyrus Pk Kuršių nerijos nacionaliniam parkui.

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro

2003 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. 659

MIŠKO ŽELDINIMO DARBŲ, ŽELDINIŲ IR ŽĖLINIŲ APSKAITOS BEI VERTINIMO METODIKA**I. MIŠKO ŽELDINIMO DARBŲ VERTINIMAS**

1. Miško želdinimo darbų vertinimo metu nustatoma atliktų želdinimo darbų kokybė, patikrinama, ar faktinis jų įvykdymas atitinka projektinius sprendinius, įvertinamas priemonių reikalingumas želdinių kokybei pagerinti, taip pat – statistikos duomenims. Valstybinės ir privačios nuosavybės miškuose miško želdinimo darbų vertinimą atlieka valstybiniai miškų pareigūnai, taip pat Generalinės miškų urėdijos specialistai – miškų urėdijų valdomuose valstybiniuose miškuose per du mėnesius nuo jų įvykdymo. Valstybiniuose miškuose vieno vertinimo metu turi būti įvertinta ne mažiau kaip 30 % miško želdinimo darbų apimčių.

2. Vertinant miško želdinimo darbus, 100–400 m² ploto apskaitos aikštelės arba eilės (juostos) tolygiai išdėstomos sklype (geriausiai – vienodais atstumais sklypų įstrižainių kryptimis). Į želdinių apskaitos aikštelę būtinai turi patekti visas mišrinimo ciklas, neįtraukiami bioįvairovei didinti bei atželti palikti ploteliai, valksmai ir kiti intarpai.

3. Kai apželdinto sklypo plotas yra 3 ha ir mažesnis, apskaitos aikštelės turi sudaryti ne mažiau kaip 5 % sklypo ploto, kai 4–5 ha – 4 %, kai 6–10 ha – 3 %, o kai vertinamo sklypo plotas yra didesnis kaip 10 ha, apskaitos aikštelės turi apimti ne mažiau kaip 2 % sklypo ploto.

4. Vertinimas atliekamas pagal 3 balų sistemą: 3 – gerai, 2 – patenkinamai, 1 – blogai, vadovaujantis 1 lentele. Vertinimo kriterijai yra šie:

- 4.1. želdavietės paruošimo kokybė;
- 4.2. dirvos paruošimo kokybė;
- 4.3. sodmenų (sėklų) kokybė;
- 4.4. pasodinimo (pasėjimo) kokybė;
- 4.5. želdinių tankumas;
- 4.6. želdinių apsaugos kokybė.

1 lentelė. Miško želdinimo darbų vertinimas

Vertinimo kriterijai	Gerai (3)	Patenkinamai (2)	Blogai (1)
Želdavietės paruošimo kokybė	20 % ir mažiau želdavietės ploto užima kirtimo atliekos (įskaitant valksmus)	21–24 % želdavietės ploto užima kirtimo atliekos (įskaitant valksmus)	daugiau kaip 24 % želdavietės ploto užima kirtimo atliekos (įskaitant valksmus), traktoriais važinėta ne tik valksmais, palikta neiškirstų nepageidaujamų medžių arba krūmų
Dirvos paruošimo kokybė (vertinama vadovaujantis Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų 19–29 punktų bei 4 priedo reikalavimais)	mažiau kaip 10 % želdomo ploto neatitinka reikalavimų	10–25 % želdomo ploto neatitinka reikalavimų	daugiau kaip 25 % želdomo ploto neatitinka reikalavimų
Sodmenų (sėklų) kokybė (vertinama vadovaujantis Miško dauginamosios medžiagos nuostatų (Žin., 2003, Nr. 108-4841) reikalavimais)	mažiau kaip 10 % sodmenų (sėklų) neatitinka reikalavimų	10–20 % sodmenų (sėklų) neatitinka reikalavimų	daugiau kaip 20 % sodmenų (sėklų) neatitinka reikalavimų
Pasodinimo (pasėjimo) kokybė (vertinama, ar sodmenys (sėklos) pasodinti (pasėti) kokybiškai: sodmenys su neužlenktomis, gerai prispaustomis šaknimis, pasėta arba pa-sodinta)	viskas atlikta gerai (trūkumai pagal pateiktus kriterijus sudaro mažiau kaip 10 %)	10–20 % sodmenų pasodinta arba sėklos pasėtos nekokybiškai	daugiau kaip 20 % sodmenų pasodinta arba sėklos pasėtos nekokybiškai

tinkamame gylyje arba tinkamoje vietoje mikroreljefo atžvilgiu)			
Želdinių tankumas (vertinama tik IV gr. miškuose bei tų II ir III grupių pogrupių miškuose, kuriems netaikomi specialieji tankumo reikalavimai) vadovaujantis Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų 5 priedo reikalavimais	želdinių tankumas atitinka Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų 5 priedo grafos „gerai“ reikalavimus	želdinių tankumas atitinka Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų 5 priedo grafos „patenkinamai“ reikalavimus	Želdinių tankumas mažesnis už nurodytą grafijoje „patenkinamai“
Želdinių apsaugos kokybė (nuo žvėrių, kenkėjų, ligų, gaisrų, vėjavartų ir kt., jeigu yra būtina: šaknų mirkymas, priešgaisrinės ir priešvėjinės juostos ir kt.)	dėl pažeidimų žuvo arba stipriai pažeista mažiau kaip 10% pasodintų medelių	dėl pažeidimų žuvo arba stipriai pažeista 10–20% pasodintų medelių	dėl pažeidimų žuvo arba stipriai pažeista daugiau kaip 20% pasodintų medelių

5. Miško želdinimo darbai įvertinami pagal kiekvieną vertinimo kriterijų. Vertinimo rezultatai surašomi į Miško želdinimo ir želimo projektą. Projekte taip pat nurodomos būtinosios priemonės želdinių kokybei pagerinti ir jų įgyvendinimo terminai.

II. MIŠKO ŽELDINIŲ APSKAITA (INVENTORIZACIJA)

6. Miško želdinių apskaitą (inventorizaciją) vykdo girininkas arba miškų urėdo įsakymu sudaryta komisija želdinių sklypuose 1-aisiais ir 3-iaisiais jų augimo metais, spalio mėnesį. Ji gali būti atliekama ir kitu, aukštesniųjų miško ūkio valdymo institucijų nurodytu, laiku.

7. Apskaitos metu nustatomas želdinių prigijimas (pirmųjų metų) arba išlikimas (trečiųjų metų). Tai – gyvybingų (kai spygliuočiai turi sveiką viršūninį ūglį, o lapuočiai – daugiau kaip 30 % išlikusio asimiliacinio aparato) pasodintų augalų skaičiaus ir bendrojo sodinimo (sėjimo) vietų skaičiaus apskaitos aikštelėje santykis, išreikštas procentais. Iš visų apskaitos aikštelių duomenų apskaičiuojamas vidutinis išlikusių medelių kiekis sklype.

8. Atliekant miško želdinių apskaitą, leidžiama 5 % paklaida.

9. Miško želdinių apskaitos rezultatai įrašomi į Miško želdinimo ir želimo projektus bei įvedami į šių projektų kompiuterinę duomenų bazę.

10. Miško želdiniuose, kuriuose taikytas mišrus atkūrimo ar įveisimo būdas (želdinimas ir žėlimas), apskaita atliekama vadovaujantis želdinių apskaitos metodais.

11. Stačiakampės apskaitos aikštelės, eilės (juostos) tolygiai išdėstomos sklype (geriausiai – vienodais atstumais sklypo įstrižainių kryptimis). Aikštelių dydis gali būti 100–400 m². Į mišriųjų želdinių apskaitą būtina turi patekti visas mišrinimo ciklas. Sklypuose, 3 ha ir mažesniuose, apskaita turi apimti ne mažiau kaip 5 % želdinių ploto, nuo 4–5 ha – 4 %, 6–10 ha – 3 % ir didesniuose kaip 10 ha – 2 % želdinių ploto.

12. Kai želdiniai įveisti sėjimo metodu, sėklas išsėjant plote padrikai (išbarstant), jų apskaita atliekama kaip želdinių; kai sėklos išsėtos tolygiai, į apskaitą įtraukiamas tik vienas iš kelių, vienoje sėjimo vietoje išdygusių, medelių.

13. Atskirai skaičiuojami (tose pačiose apskaitos aikštelėse) tikslinių toje augavietėje medžių rūšių perspektyvūs savaiminukai ir nustatoma, ar reikia želdinius papildyti. Papildymas numatomas tada, kai yra išlikę 26–85 % pasodintų (pasėtų) medelių ir savaiminukų kartu paėmus. Žuvę želdiniai, – kai išlikę 25 % ir mažiau pasodintų ar pasėtų medelių.

III. MIŠKO ŽELINIŲ APSKAITA (INVENTORIZACIJA)

14. Savaiminukų apskaita (inventorizacija) atliekama sklypuose, paliktuose atželti 4-aisiais metais po Miško želdinimo ir želimo projekto sudarymo. Ją vykdo girininkas arba miškų urėdo įsakymu sudaryta komisija.

15. Miško želdinių apskaita atliekama tuo pat metu kaip ir miško želdinių.

16. Atliekant miško želdinių apskaitą, leidžiama 5 % paklaida.

17. Miško žėlinių apskaitos rezultatai įrašomi į Miško želdinimo ir žėlimo projektus bei įvedami į šių projektų kompiuterinę duomenų bazę.

18. Miško žėliniuose, kuriuose taikytas mišrus atkūrimo ar įveisimo būdas (žėlimas ir želdinimas), apskaita atliekama vadovaujantis žėlinių apskaitos metodais.

19. Kai vertinamame sklype vyrauja tankūs (> 8 tūkst. vnt./ha) savaiminukai, stačiakampių apskaitos aikštelių plotas turi būti 4 m^2 , kai jie vidutinio tankumo ($2\text{--}8$ tūkst. vnt./ha), – 10 m^2 ir kai jie yra reti (< 2 tūkst. vnt./ha), – 20 m^2 . Apskaitos aikštelės išdėstomos vienodais atstumais artimomis sklypo įstrižainėms kryptimis. Atskirame sklype jos turi būti vienodo dydžio. Mažesniuose nei 1 ha sklypuose turi būti ne mažiau kaip 5 tokios apskaitos aikštelės, $1\text{--}3 \text{ ha}$ – 8 ir didesniuose kaip 3 ha – ne mažiau kaip 10 apskaitos aikštelių.

20. Į apskaitą įtraukiami tikslinių medžių rūšių perspektyvūs savaiminukai. Žėlimas yra tolygus, kai tų rūšių medelių yra $> 66 \%$ visų apskaitos aikštelių, netolygus, kai – 66% ir mažiau apskaitos aikštelių. Esant netolygiam žėlimui, taikomos žėlimą skatinančios priemonės arba papildomai želdinama.

21. Atskirai skaičiuojami 2 metų ir vyresni, turintys šonines šakutes ir formuojantys vieną stiebą sėklinės ir vegetatyvinės kilmės savaiminukai, suskirstant juos į aukščių grupes: ąžuolo, liepos, juodalksnio, beržo ir spygliuočių $\leq 0,5$ ir $> 0,5 \text{ m}$; uosio, klevo, drebulės ir guobinių $\leq 1,0$ ir $> 1,0 \text{ m}$ (Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų 2 priedo normatyvai taikomi IV gr. miškuose ir tų kategorijų II ir III gr. miškuose, kuriuose netaikomi specialieji medžių tankumo ir išdėstymo reikalavimai). Į apskaitą įtraukiamos tik dvi aukščiausios vieno kelmo gyvybingos ataugos, o sėklinės kilmės – savaiminukai, augantys ne arčiau kaip $0,7 \text{ m}$ atstumu vienas nuo kito.

22. Savaiminukų gyvybingumas vertinamas pagal 2 lentelėje pateiktus normatyvus.

2 lentelė. Medelių gyvybingumo vertinimas

Medžių rūšis	Gyvybingas	Negyvybingas
Pušis	menturės turi ne mažiau kaip 4 šakutes, apaugusias spygliais; ūgliai ir šakutės storos, spygliai ilgi, gerai išsivystę viršūninis ūglis	menturės turi mažai ($1\text{--}2$) šakučių, spygliai reti – tik šakučių galuose; ūgliai ir šakutės plonos, spygliai menki
Eglė	viršūninis ūglis yra ne mažiau kaip $1,5$ karto ilgesnis už šoninius, laja smaili, kūgiška, spygliai tankūs	viršūninis ūglis trumpesnis už šoninius, laja skėtiška, spygliai reti
Ąžuolas	ryškus viršūninis ūglis, gana storas, pumpurai stambūs, normalaus dydžio (kaip stambių medžių)	stagariškas stiebelis arba ryškiai krūmiška lajos forma, labai nuplonėję ūgliai, lapai ploni, reti
Uosis*	šakutės sudaro smailų kampą su liemeniu, viršūninis ūglis storas, laja kūgiška, pumpurai stambūs, lapai tamsiai žali	viršūninis ūglis plonas, dažniausiai trumpas, laja skėtiška arba reta, šakutės sudaro statų kampą su liemeniu, lapai maži, blyškūs
Beržas, Juodalksnis, Drebulė, (Guobiniai)	ryškus, storas viršūninis ūglis, pumpurai stambūs, laja kūgiška	viršūninis ūglis plonas, dažniausiai trumpas, pumpurai smulkūs, laja skėtiška arba krūmiška

*Pagal uosio normatyvus vertinamas klevas ir liepa.

23. Jei sėklinės ir vegetatyvinės kilmės savaiminukų kiekis sklype yra $26\text{--}85 \%$ Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų 2 priede nurodyto kiekio, žėliniai pildomi želdinant, jei savaiminukai sudaro 25% ir mažiau nurodyto kiekio, – sklypas neatžėlė, sudaromas naujas Miško želdinimo ir žėlimo projektas ir sklypas želdinamas.

IV. MIŠKO ŽELDINIŲ IR ŽĖLINIŲ VERTINIMAS

24. Vertinimo metu įvertinami $5\text{--}6$ metų minkštųjų lapuočių ir $7\text{--}8$ metų spygliuočių ir kietųjų lapuočių miško želdiniai ir žėliniai, išskyrus specialiosios paskirties želdinius (miško sėklines, vaismedžių-vaiskrūmių, karklų ir kt. plantacijas, polajinius želdinius).

25. Vertinimas atliekamas rudenį. Valstybinės ir privačios nuosavybės miškuose miško želdinių ir žėlinių vertinimą atlieka valstybiniai miškų pareigūnai, taip pat Generalinės miškų urėdijos specialistai – miškų urėdijų valdomuose valstybiniuose miškuose. Valstybinės nuosavybės miškuose turi būti įvertinti visi miško želdiniai ir žėliniai.

Punkto pakeitimai:

Nr. [D1-317](#), 2005-06-22, *Žin.*, 2005, Nr. 80-2911 (2005-06-30), i. k. 105301MISAK00D1-317

26. Miško želdinių ir žėlinių vertinimo rezultatai įrašomi į Miško želdinimo ir žėlimo projektus bei įvedami į šių projektų kompiuterinę duomenų bazę.

27. Vertinant miško želdinius, leidžiama 5 % 3 lentelėje nurodytų dydžių paklaida.

28. Želdiniai ir žėliniai vertinami pagal 5 rodiklius:

28.1. vyraujančių tikslinių medžių rūšių atitikimas augaviečių sąlygoms (vertinama pagal Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų 9, 10 ir 11 priedus);

28.2. Miško želdinimo ir žėlimo projekte projektuotų tikslinių medžių rūšių gyvybingų medelių skaičius 1 ha (vertinama vadovaujantis 3 lentele);

28.3. tarpueilių plotis (tik miško želdiniams, kurie sodinti eilėmis) arba vieno augalo maitinimo plotas;

28.4. želdinių ir žėlinių vidutinis aukštis;

28.5. nepageidaujamų medžių ir krūmų, stelbiančių ir galinčių stelbti projektuotą tikslinę rūšį, vidutinis aukštis (nustatomas tik IV gr. ūkiniuose miškuose).

29. Vertinant želdinius, 100–400 m² ploto apskaitos aikštelės išdėstomos vienodais atstumais sklypo įstrižainių kryptimis. Į mišriųjų želdinių apskaitos aikštelę būtinai turi patekti visas mišrinimo ciklas. Kai apželdinto sklypo plotas 3 ha ir mažesnis, tokios aikštelės turi apimti ne mažiau kaip 5 % sklypo ploto, kai 4–5 ha – 4 %, kai 6–10 ha – 3 %, o kai vertinamo sklypo plotas yra didesnis kaip 10 ha apskaitos aikštelės turi apimti ne mažiau kaip 2 % sklypo ploto. Tai atliekama taip pat, kaip vykdant miško želdinimo darbų vertinimą bei želdinių apskaitą (inventorizaciją). Kiti rodikliai vertinami pagal 3 lentelėje pateiktą skalę. Projektuotų tikslinių medžių rūšių gyvybingų medelių (žr. 2 lentelę ir 31 punktą) skaičius nustatomas, juos suskaičiavus apskaitos aikštelėse. Skaičiuojami tik gyvybingi pasodinti (pasėti) medeliai, pridedant prie jų analogiško aukščio projektuotų tikslinių medžių rūšių savaiminukus, augančius vienas nuo kito ne arčiau kaip 0,7 m atstumu. Visose apskaitos aikštelėse suskaičiuoti medeliai sumuojami ir perskaičiuojami 1 ha. Žvėrių ir entokenkėjų pažeistuose želdiniuose į apskaitą įtraukiami tik sveiki, silpnai pažeisti ir pusė vidutiniškai pažeistų medelių. Elninių žvėrių pažeistų želdinių pažeidimo laipsnis nustatomas pagal 4 lentelėje (pridedama paskutiniame Miško želdinimo darbų, želdinių ir žėlinių apskaitos bei vertinimo metodikos puslapyje) pateiktą skalę.

30. Vertinant žėlinius, apskaitos aikštelės turi būti 4 m², kai sklype vyrauja tankesnis kaip 8 tūkst. vnt./ha ir 10 m², kai vyrauja 2–8 tūkst. vnt./ha žėlimas. Jos išdėstomos tolygiai sklype (geriausia vienodais atstumais artimomis sklypo įstrižainėms kryptimis). Atskirame sklype jos turi būti vienodo dydžio. Sklypams, 1 ha ir mažesniems, turi tekti ne mažiau kaip 5 tokios apskaitos aikštelės, 1–3 ha – 8 ir didesniems kaip 3 ha – ne mažiau kaip 10 apskaitos aikštelių. Į apskaitą įtraukiami perspektyvūs (žr. 2 ir 4 lenteles bei 31 punktą) sėklinės ir vegetatyvinės kilmės projektuotų tikslinių medžių rūšių medeliai, pasiekę 3 lentelėje nurodytą aukštį. Į apskaitą įtraukiamos tik dvi aukščiausios gyvybingos vieno kelmo ataugos, o sėklinės kilmės – medeliai, augantys ne arčiau 0,7 m atstumu vienas nuo kito. Ūkiniuose miškuose nepageidaujamų medžių ir krūmų vidutinis aukštis neturi būti didesnis už projektuotos tikslinės medžių rūšies vidutinį aukštį. Visose apskaitos aikštelėse suskaičiuoti gyvybingi medeliai sumuojami ir perskaičiuojami 1 ha.

31. Pagal entokenkėjų pažeidimo pobūdį medeliai skirstomi į tris kategorijas:

31.1. sveiki (nepažeisti);

31.2. vidutiniškai pažeisti (pastebimi pirmieji pažeidimo požymiai – apgraužti spygliai, žievė, pageltonavę spygliai, lėčiau auga);

31.3. stipriai pažeisti medeliai (labai blogai augantys, dažnai sausaviršūniai, sutrumpėjusiais ūgliais ir spygliais).

3 lentelė. Miško želdinių ir želdinių kokybės vertinimas 5–8 metais

Medžių rūšių pavadinimas	Dirvožemio tipologinės grupės	Kokybės klasė	Tarpueilių plotis, m (ne >)	Tikslinių medžių rūšių gyvybingų medelių sk., 1 ha (ne <)	Želdinių ir želdinių vidutinis aukštis, m (ne <)
Pušis	Nae, Ua, Ub, Uc, Pa ⁿ , Pb ⁿ , Pc ⁿ	geri	1.5	5.0	1.0
		patenkinami	2.0	3.5	0.7
	Na (Ša), La	geri	2.0	4.0	1.3
		patenkinami	2.5	3.0	1.0
Eglė	Nb (Šb), Lb, Nc, Lc	geri	2.5	4.0	1.8
		patenkinami	3.0	3.0	1.3
Eglė	Visų	geri	3.5	2.5	1.4
		patenkinami	4.0	2.0	1.0
Maumedis	Visų	geri	4.0	1.3	3.0
		patenkinami	5.0	1.0	2.2
Ąžuolas	Visų	geri	3.5	2.0	1.7
		patenkinami	4.0	1.2	1.2
Uosis, klevas, liepa	Visų	geri	3.5	2.5	2.0
		patenkinami	4.0	2.0	1.5
Juodalksnis	Visų	geri	3.5	2.4	3.0
		patenkinami	4.0	2.2	2.2
Beržas	Visų	geri	3.5	3.0	2.5
		patenkinami	4.0	2.2	2.0

Pastaba. Mišrių želdinių ir želdinių, kurių sudėtyje yra kelios medžių rūšys, tankumas nustatomas atsižvelgiant į kiekvienos medžių rūšies kiekį procentais želdinių sudėtyje.

32. Vidutinis tarpueilių plotis želdiniuose nustatomas kiekvienoje apskaitos aikštelėje arba šalia jos išmatavus 5 tarpueilius ir apskaičiavus jų vidurkį.

33. Želdinių ir želdinių vidutinis aukštis nustatomas kiekvienoje apskaitos aikštelėje, išmatavus 5 vidutinio aukščio projektuotų medžių rūšių medelių aukščius ir apskaičiavus jų vidurkį. Sėjamųjų arba grupinių sodinių kiekvienoje apskaitos aikštelėje, trijose vidutinėse pagal aukštį grupėse išmatuojama po vieną aukščiausią medelį. Jei želdiniai arba želdiniai buvo papildyti, jų vidutinis aukštis, įskaitant papildytus, gali būti 30 % mažesnis už nurodytą 3 lentelėje. Medelių aukščiai matuojami 10 cm tikslumu.

Punkto pakeitimai:

Nr. [D1-317](#), 2005-06-22, Žin., 2005, Nr. 80-2911 (2005-06-30), i. k. 105301MISAK00D1-317

34. Nepageidaujamų medžių ir krūmų vidutinis aukštis nustatomas kiekvienoje apskaitos aikštelėje išmatavus 5 vidutinių medžių arba krūmų aukščius ir apskaičiavus jų vidurkį. Ūkiniuose miškuose geruose želdiniuose ir želdiniuose neturi būti nepageidaujamų medžių ir krūmų rūšių, kurios ateityje galėtų nustelbti projektuotas tikslines rūšis. Patenkinamuose – vidutinis nepageidaujamų medžių ir krūmų aukštis neturi būti didesnis už projektuotos tikslinės medžių rūšies vidutinį aukštį.

35. Vertinamų želdinių ir želdinių kokybės klasė nustatoma jų faktinius rodiklius (įskaitant papildymą Miško želdinimo ir želdimo projekte nenumatytomis tikslinėmis medžių rūšimis, jei jos netrukdo pagal projektą pasodintų medžių rūšių augimui) lyginant su 34 punkto ir 3 lentelės reikalavimais. Jeigu bent vienas rodiklis neatitinka šių bei Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų 9,10 arba 11 priedų reikalavimų, želdiniai arba želdiniai vertinami blogai.

Punkto pakeitimai:

Nr. [D1-317](#), 2005-06-22, Žin., 2005, Nr. 80-2911 (2005-06-30), i. k. 105301MISAK00D1-317

36. Kai, įvertinus želdinius arba želdinius, nustatoma, kad Miško želdinimo ir želdimo projekte projektuotos tikslinės medžių rūšys sklype sudaro mažiau kaip 50 % – želdiniai arba želdiniai žuvę, sudaromas naujas Miško želdinimo ir želdimo projektas, miško želdiniai arba želdiniai nurašomi, sklypas želdinamas iš naujo arba atliekama želdinių arba želdinių rekonstrukcija. Tais atvejais, kai

projektuotos tikslinės medžių rūšys sudaro 50 % ir daugiau, naujas Miško želdinimo ir žėlimo projektas nesudaromas, tačiau, jei reikia, atliekamas miško želdinių arba žėlinių papildymas arba rekonstrukcija ir atliktos priemonės pažymimos Miško želdinimo ir žėlimo projekte. Žuvus želdiniams, apskaičiuojami nuostoliai ir nurodomos jų priežastys.

4 lentelė Tikslinių medžių rūšių pažeidimo tipai

Medžių rūšys	Pažeidimo tipai ir apibūdinimas			
	sveiki ir nedaug pažeisti	silpnai pažeisti	vidutiniškai pažeisti	stipriai pažeisti ir žuvę
Pušis	Nuskabyta mažiau kaip 30 % menturinių šakučių ūglių. Žievė nepažeista	Nuskabyta nuo 30 iki 50 % menturinių šakučių ūglių, yra pavienių iki 1 cm pločio žaizdų kamieno žievėje su tarp jų išlikusiu brazdu	Vieną kartą nuskabytas viršūninis ūglis ir nuo 30 iki 50 % – menturinių šakučių ūglių; nuskabyta daugiau kaip 50 % menturinių šakučių ūglių, yra ištisinių žaizdų žievėje, iki 1/3 kamieno apskritimo ilgio	2–3 kartus nuskabytas viršūninis ūglis ir nuo 30 iki 50% – menturinių šakučių ūglių. 1–3 kartus nuskabytas viršūninis ūglis ir daugiau kaip 50 % – menturinių šakučių ūglių, nulaužtas kamienas (nėra prieaugio į aukštį, džiūstančios šakos, stagarai), yra ištisinių žaizdų žievėje, nuo 1/3 iki 2/3 kamieno apskritimo ilgio
Eglė	Nuskabyta mažiau kaip 30 % menturinių šakučių ūglių, yra iki 1 cm pločio pavienių žaizdų kamieno žievėje su tarp jų išlikusiu brazdu	Vieną kartą nuskabytas viršūninis ūglis ir nuo 30 iki 50 % – menturinių šakučių ūglių, yra iki 5 cm pločio žaizdų kamieno žievėje	2 kartus nuskabytas viršūninis ūglis ir nuo 30 iki 50 % – menturinių šakučių ūglių, yra nuo 5 iki 10cm pločio žaizdų kamieno žievėje	3 kartus ir daugiau nuskabytas viršūninis ūglis ir daugiau kaip 50% – menturinių šakučių ūglių (nėra prieaugio į aukštį, džiūstančios šakos, stagarai), yra platesnių kaip 10 cm žaizdų kamieno žievėje
Ažuolas	Nuskabyta mažiau kaip 30% šoninių šakučių ūglių, yra pavienių iki 5cm pločio žaizdų su tarp jų išlikusiu brazdu	Vieną kartą nuskabytas viršūninis ūglis ir nuo 30 iki 50 % – šoninių šakučių ūglių, yra ištisinių žaizdų žievėje, iki 1/3 kamieno apskritimo ilgio	2-3 kartus nuskabytas viršūninis ūglis ir nuo 30 iki 50 % – šoninių šakučių ūglių, yra ištisinių žaizdų žievėje, nuo 1/3 iki 2/3 kamieno apskritimo ilgio	Daugiau kaip 3 kartus nuskabytas viršūninis ūglis ir daugiau kaip 50 % – šoninių šakučių ūglių, nulaužtas kamienas (stagariukai su siūliniais ūgliais, besikrūmijantys), yra platesnių kaip 2/3 kamieno apskritimo ilgio žaizdų žievėje
Uosis, klevas ir kitos	Nuskabyta mažiau kaip 30 % šoninių šakučių ūglių. Žievė nepažeista	Iki 3 kartų nuskabytas viršūninis ūglis ir nuo 30 iki 50 % – šoninių šakučių ūglių, yra pavienių iki 1 cm pločio žaizdų kamieno žievėje su tarp jų išlikusiu brazdu	Daugiau kaip 3 kartus nuskabytas viršūninis ūglis ir nuo 50 iki 75 % – menturinių šakučių ūglių, yra nuo 1 iki 3cm pločio žaizdų kamieno žievėje	Daugiau kaip 3 kartus nuskabytas viršūninis ūglis ir nuo 75 iki 100 % – šoninių šakučių ūglių (nėra prieaugio į aukštį, stagarai), yra platesnių kaip 3cm žaizdų kamieno žievėje

VI. MIŠKO ATKŪRIMO VERTINIMAS

37. Miško atkūrimas 1–6 metų spygliuočių ir kietųjų lapuočių ir 1–4 metų minkštųjų lapuočių želdiniuose vertinamas želdinių faktinius rodiklius lyginant su projektuotais, vadovaujantis 5 lentele. Jei dėl valksmų ar kitų priežasčių neapželdinto ploto dalis sudaro daugiau kaip 25 %, želdiniai vertinami blogai. Jeigu želdinių kokybė įvertinama blogai, vertintojas vertinimo pažymoje turi nurodyti priemones jų kokybei pagerinti ir kitais metais želdinių kokybę įvertinti iš naujo. Žuvę želdiniai turi būti atkurti per dvejus metus.

5 lentelė. Miško želdinių kokybės vertinimas

Vyraujanti medžių rūšis	Augavietės	Perspektyvių tikslinių medžių rūšių medelių skaičius, tūkst. vnt./ha, 1–4 metų / 5–6 metų			
		geri	patenkinami	blogi	žuvę
Pušis	Nae, Ua, Ub, Uc, Pan, Pbn, Pcn	>6,1/>5,5	6,1–4,0/5,5–3,8	3,9–1,8/3,7–1,8	<1,8
Pušis su beržu		>5,3/>4,9	5,3–3,5/4,9–3,3	3,4–1,6/3,2–1,6	<1,6
Pušis	kitos augavietės	>4,9/>4,6	4,9–3,2/4,6–3,1	3,1–1,3/3,0–1,3	<1,3
Pušis su beržu arba egle		>4,2/>3,8	4,2–3,5/3,8–3,3	3,4–1,3/3,2–1,3	<1,3
Eglė (gryni ir mišrūs su kitomis rūšimis)	visos augavietės	>2,9/>2,8	2,9–2,0/2,8–2,0	1,9–0,8/1,9–0,8	<0,8
Eglė su pušimi	visos augavietės	>3,5/>3,2	3,5–2,3/3,2–2,2	2,2–1,0/2,1–1,0	<1,0
Ažuolas (gryni ir mišrūs, išskyrus beržą)	visos augavietės	>2,8/>2,5	2,8–1,8/2,5–1,6	1,7–0,8/1,5–0,8	<0,8
Uosis, klevas, liepa (gryni ir mišrūs)	visos augavietės	>2,9/>2,8	2,9–2,0/2,8–2,0	1,9–0,9/0,9–0,9	<0,9
Juodalksnis (gryni ir mišrūs)	visos augavietės	>2,9	2,9–2,2	2,1–0,8	<0,8
Beržas (gryni ir mišrūs)	visos augavietės	>3,5	3,5–2,3	2,2–1,0	<1,0

38. Jei sklypas buvo paliktas atželti, miško atkūrimas vertinamas praėjus 4 metams po medyno iškirtimo, faktinius žolinių rodiklius lyginant su projektuotais, vadovaujantis 6 lentelėje pateiktais normatyvais. Į apskaitą įtraukiami tikslinių medžių rūšių perspektyvūs savaiminukai. Savaiminukų perspektyvumas (gyvybingumas) nustatomas pagal metodikos 2 ir 4 lenteles. Jei savaiminukų kiekis sudaro daugiau kaip 85 % 6 lentelėje nurodyto savaiminukų kiekio, žėliniai vertinami gerai, jei savaiminukai sudaro 51–85 % nurodyto kiekio, žėliniai vertinami patenkinamai, jei mažiau kaip 50 % – vertinami blogai. Jeigu žolinių kokybė įvertinama blogai, vertintojas vertinimo pažymoje turi nurodyti priemones jų kokybei pagerinti ir kitais metais žolinių kokybę įvertinti iš naujo. Jei žėliniai sudaro 25 % ir mažiau nurodyto kiekio, laikoma, kad miškas neatkurtas.

6 lentelė. Pakankamas perspektyvių tikslinių savaiminukų kiekis medynui atkurti III–IV grupės miškuose

Tikslinė medžių rūšis	Augavietės	Savaiminukų kiekis, tūkst. vnt./ha	
		aukštis	
		£ 0,5 m	> 0,5 m
Pušis	Na, Nae	8	6
	Nb, Lb, Nc, Lc, Ua, Ub, Uc	6	4
	Pa, Pan	1	0,5
	Pb, Pbn	3	2
Eglė	Nb, Lb	5	4
	Nc, Lc, Nd, Ld, Nf, Lf, Ua, Ub, Ud, Uf, Pbn, Pcn, Pdn	4	3
Ažuolas	Nc, Nd, Lc, Ld, Nf, Lf, Uf	4	3
Uosis	Nd, Ld, Nf, Lf, Ud, Uf, Pdn	6	4
Juodalksnis	Nf, Ld, Lf, Uc, Ud, Uf, Pc, Pd, Pcn, Pdn	6	4
Beržas	Lb	7	5
	Nc, Lc, Nd, Ld, Nf, Lf, Ua, Ub, Uc, Ud, Uf, Pc, Pcn, Pd, Pdn	6	4
	Pb, Pbn	3	2
Drebulė	Lc, Ld, Nf, Lf, Uf	6	4
Liepa	Nc, Lc, Nd, Ld, Nf, Lf	4	3
Klevas	Nc, Lc, Nd, Ld, Nf, Lf	6	4

Papildyta skyriumi:

Nr. [D1-317](#), 2005-06-22, Žin., 2005, Nr. 80-2911 (2005-06-30), i. k. 105301MISAK00D1-317

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [D1-572](#), 2004-11-08, Žin., 2005, Nr. 3-51 (2005-01-08), i. k. 104301MISAK00D1-572

Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 18 d. įsakymo Nr. 659 "Dėl miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų bei Miško želdinimo darbų, želdinių ir žėlinių apskaitos bei vertinimo metodikos patvirtinimo" pakeitimo

2.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [D1-317](#), 2005-06-22, Žin., 2005, Nr. 80-2911 (2005-06-30), i. k. 105301MISAK00D1-317

Dėl aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 18 d. įsakymo Nr. 659 "Dėl Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų bei miško želdinimo darbų, želdinių ir žėlinių apskaitos bei vertinimo metodikos patvirtinimo" pakeitimo

3.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [D1-508](#), 2006-11-02, Žin., 2006, Nr. 120-4572 (2006-11-09), i. k. 106301MISAK00D1-508

Dėl aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 18 d. įsakymo Nr. 659 "Dėl Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų bei miško želdinimo darbų, želdinių ir žėlinių apskaitos bei vertinimo metodikos patvirtinimo" pakeitimo